

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

Rekognice

Diplomová práce

Reconnaissance

Diploma thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. JUDr. Zdeněk Konrád, CSc.

AUTOR PRÁCE

Bc. Julie VAŇKOVÁ

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Rekognice“ vypracovala sama za použití uvedených zdrojů a pramenů, které jsem řádně odcitovala.

V Praze, dne 30. 8. 2023

.....

Julie Vaňková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla upřímně poděkovat panu doc. JUDr. Zdeňkovi Konrádovi CSc. za vedení mé diplomové práce, a především za mimořádnou ochotu a vstřícnost při poskytování cenných rad.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku rekognice coby specifického způsobu dokazování v rámci trestního řízení a jejím základním cílem je zejména seznámit čtenáře s institutem rekognice a jeho využitím v rámci trestního řízení a přiblížit také aktuální problémy rekognice v procesu poznání kriminalisticky relevantních událostí. V rámci úvodní kapitoly diplomové práce jsou vymezeny základní pojmy a teoretická východiska vztahující se k tématu diplomové práce. Následně pak je pozornost věnována rekognici, tento pojem je patřičně vymezen za využití dostupných odborných poznatků, pojednáno je o historickém vývoji rekognice, představeny jsou její základní druhy, příprava i souvislosti týkající se samotného provedení rekognice. Následně se autor diplomové práce zaměřuje také na otázku aktuálních současných problémů, se kterými je možné se setkat v souvislosti s aplikací rekognice v rámci procesu poznání kriminalisticky relevantních událostí. Jednotlivé problémy jsou v rámci této kapitoly blíže popsány a analyzovány. Další kapitola této práce je zasvěcena interpretaci výsledků výzkumného šetření, které bylo provedeno s vybranými respondenty z řad policejních příslušníků. V závěru jsou poté veškeré zjištěné informace shrnuty.

Klíčová slova

dokazování, provedení rekognice, příprava rekognice, rekognice, trestní řízení

ABSTRACT

The diploma thesis focuses on the issue of recognition as a specific method of evidence in criminal proceedings, and its basic goal is to familiarize the reader with the institute of recognition and its use in criminal proceedings, and also to bring to light the current problems of recognition in the process of knowledge of the criminology of relevant events. Within the framework of the introductory chapter of the diploma thesis, the basic terms and theoretical starting points related to the subject of the diploma thesis are defined. Subsequently, attention is paid to reconnaissance, this term is properly defined using available expert knowledge, the historical development of reconnaissance is discussed, its basic types, preparation and context regarding the execution of reconnaissance are presented. Subsequently, the author of the diploma thesis also focuses on the issue of current contemporary problems that can be encountered in connection with the application of recognition within the process of knowledge of criminologically relevant events. Individual problems are described and analyzed in more detail in this chapter. The next chapter of this thesis is dedicated to the interpretation of the results of the research investigation, which was carried out with selected respondents from the ranks of police officers. In the conclusion, all the information found is then summarized.

Keywords

criminal proceedings, evidence, execution of reconnaissance, preparation of reconnaissance, reconnaissance

Obsah

SEZNAM GRAFŮ	8
ÚVOD	9
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	12
1.1 Trestní řízení	12
1.2 Dokazování v rámci trestního řízení	13
1.2.1 Průběh a fáze dokazování	13
1.2.2 Důkaz a důkazní prostředek	15
2 REKOGNICE JAKO KRIMINALISTICKO-TAKTICKÁ METODA	18
2.1 Vymezení pojmu rekognice	18
2.2 Historický vývoj institutu rekognice	21
2.3 Druhy rekognice	23
2.3.1 Rekognice in natura	25
2.3.2 Rekognice podle fotografie	27
2.4 Příprava rekognice	29
2.4.1 Obsahová příprava rekognice	30
2.4.2 Organizační příprava rekognice	32
2.5 Provedení rekognice	33
2.5.1 Obecné zásady rekognice	33
2.5.2 Rekognice živé osoby na základě anatomicko-morfologických znaků	36
2.5.3 Rekognice živé osoby dle funkčních a pohybových znaků	37
2.5.4 Rekognice mrtvé osoby in natura	38
2.5.5 Rekognice věci in natura	39
2.5.6 Rekognice zvířete in natura	41
2.5.7 Rekognice podle fotografie nebo jiného zobrazení	42
2.5.8 Problematika hodnocení výsledků rekognice a dokumentace	44
3 AKTUÁLNÍ PROBLÉMY REKOGNICE V PROCESU POZNÁNÍ KRIMINALISTICKY RELEVANTNÍCH UDÁLOSTÍ	46
3.1 Vady rekognice obecně	46
3.2 Otázka prázdné rekognice	50

4	VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	52
4.1	Metodika výzkumného šetření a jeho cíl	52
4.2	Výzkumný vzorek respondentů	54
4.3	Výsledky výzkumného šetření	57
4.4	Shrnutí získaných výsledků	67
	ZÁVĚR	69
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	71
	PŘÍLOHY	76

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Skladba respondentů na základě věkové kategorie	55
Graf 2: Skladba respondentů na základě délky policejní praxe.....	56
Graf 3: Skladba respondentů na základě velikosti obce/města	57
Graf 4: Zkušenosti s použitím metody rekognice ze strany respondentů	58
Graf 5: Nejrozšířenější druhy rekognice podle zkušeností respondentů	59
Graf 6: Nejčastější druhy trestných činů v rámci využívání rekognice.....	60
Graf 7: Názory respondentů na dostatečnost rekognice coby důkazu v rámci trestního řízení	61
Graf 8: Zkušenosti respondentů s odmítnutím věrohodnosti výsledku rekognice	62
Graf 9: Zkušenosti respondentů s odmítnutím výsledku rekognice u soudu	63
Graf 10: Zkušenosti respondentů s chybným provedením rekognice.....	64
Graf 11: Názory respondentů na hodnotnost opakované rekognice	65
Graf 12: Způsob dokumentování rekognice ze strany respondentů	66

Úvod

Můžeme uvést, že právě dokazování představuje jednu z ústředních součástí procesního práva, kdy dochází k tomu, že účastníci daného řízení dokazují svá tvrzení, a to prostřednictvím předkládání návrhů na provedení důkazů. V rámci trestního řízení je přitom dokazováno především to, zda se předmětný skutek, ve kterém je spatřován trestný čin, stal, zda byl spáchán obviněnou osobou, jaké pohnutky ji k tomu vedly. Jednoduše jsou tedy dokazovány významné okolnosti, které jsou důležité z hlediska posouzení povahy a závažnosti daného činu i osobních poměrů daného pachatele. Každá ze zúčastněných stran má možnost důkaz vyhledat, předložit nebo případně jeho provedení navrhnout. Nicméně není možné využít takový důkaz, který byl získán v rozporu se zákonem, a to vyjma takové situace, kdy je tento důkaz užit jako důkaz proti osobě, která donucení nebo hrozbu donucením použila.

Jedním z velice důležitých a také specifických důkazních prostředků je přitom takzvaná rekognice. Jedná se o specifický způsob dokazování, který je patřičně upraven v tuzemském prostředí prostřednictvím platného trestního řádu. Zjednodušeně řečeno je hlavním smyslem rekognice znovupoznání osob nebo předmětů v rámci trestního řízení, společně s tím jde obvykle o neopakovatelný úkon. Tento zvláštní způsob dokazování přitom v praktické rovině nalézá své uplatnění v takových situacích, kdy je nezbytné, aby byla daná osoba nebo věc opětovně poznána. Pakliže budou splněny odpovídající podmínky stanovené trestním řádem, může se jednat o neodkladný, resp. neopakovatelný úkon, což umožňuje její aplikaci také předtím, než dojde k zahájení trestního stíhání. Z kriminalistického hlediska představuje rekognice samostatnou metodu, resp. se jedná o formu kriminalistické identifikace.

Diplomová práce se tedy zaměřuje právě na problematiku rekognice coby specifického způsobu dokazování v rámci trestního řízení. Hlavním motivem pro volbu tohoto tématu diplomové práce se primárně stálá aktuálnost tohoto tématu společně se značným významem rekognice v rámci trestního řízení. Základním cílem této diplomové práce je zejména seznámit čtenáře s institutem rekognice a jeho využitím v rámci trestního řízení a přiblížit také aktuální

problémy rekognice v procesu poznání kriminalisticky relevantních událostí. Problematika je přitom v textu této práce zkoumána z teoretického i praktického hlediska, kdy jsou teoretické poznatky načerpané prostřednictvím studia odborné literatury podpořeny výsledky terénního šetření za účelem získání relevantních dat týkajících se tématu této práce.

Z metodického hlediska je v textu této práce aplikováno několik základních metod, které umožňují naplnění stanoveného cíle této práce. Nejprve je v práci aplikována metodika literární rešerše, která je založena na studiu a rozboru dostupných odborných zdrojů z oblasti kriminalistiky a kriminalistické taktiky. Čerpáno je zejména z odborných monografií, dále pak z odborných článků, velice důležitým zdrojem jsou rovněž platné legislativní předpisy. Další využitou metodikou je také metodika analýzy, která je určena k hloubkovému rozboru zkoumaného tématu a patřičnému prozkoumání dílčích souvislostí. Další užitou metodikou je také metodika deskripce, která slouží zejména ke zkoumání a následné interpretaci obsahu legislativních předpisů. Součástí této práce je také výzkumné šetření, jehož základní metodikou se stala metodika kvantitativního výzkumného šetření. V závěru této práce je následně aplikována metodika syntézy, která veškeré získané informace shrnuje, a dospívá na jejich podkladě k určitému jednotnému souhrnu.

Aby mohl být cíl práce naplněn, je nezbytné práci rozdělit do několika hlavních kapitol a následně pak také do dílčích podkapitol, které zkoumají problematiku z různých úhlů pohledu. V rámci úvodní kapitoly diplomové práce jsou vymezeny základní pojmy a teoretická východiska vztahující se k tématu diplomové práce. Následně pak je pozornost věnována rekognici, tento pojem je patřičně vymezen za využití dostupných odborných poznatků, pojednáno je o historickém vývoji rekognice, představeny jsou její základní druhy, příprava i souvislosti týkající se samotného provedení rekognice. Následně se autor diplomové práce zaměřuje také na otázku aktuálních současných problémů, se kterými je možné se setkat v souvislosti s aplikací rekognice v rámci procesu poznání kriminalisticky relevantních událostí. Jednotlivé problémy jsou v rámci této kapitoly blíže popsány a analyzovány. Další kapitola této práce je zasvěcena výzkumnému šetření, které bylo provedeno s vybranými respondenty, kteří

se s touto problematikou setkávají ve své běžné praxi. Proto je v této kapitole provedena interpretace získaných výsledků, čemuž předchází také seznámení čtenáře práce s využitou metodikou a výzkumným vzorkem respondentů. Získané poznatky jsou poté také shrnuty a uceleny. V závěru jsou poté veškeré zjištěné informace shrnuty.

Jak již bylo nastíněno, smyslem této práce je zejména bližší proniknutí do tématu rekognice, a to primárně z kriminalistického hlediska věci. Proto bude s ohledem na rozsah práce co nejkomplexněji představeno využití rekognice v rámci kriminalistické praxe. Práce se proto může stát cenným zdrojem poznatků pro každého, kdo se o problematiku zajímá, a k této práci se dostane.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

V následujícím textu práce se autor práce zaměří na vymezení základních pojmů zkoumaného tématu, a tedy konkrétně zejména na problematiku průběhu a podstaty dokazování v rámci trestního řízení. Nejprve je však pro úplnost nepochybně vhodné uvést přibližit rovněž pojem trestního řízení. Smyslem této kapitoly je zejména vymezit základní východiska dokazování v rámci trestního řízení, neboť rekognice, která je předmětem zájmu této práce, představuje jednu ze specifických metod dokazování.

1.1 Trestní řízení

Trestní řízení obecně odpovídá určitému zákonnému postupu orgánů činných v trestním řízení (OČTŘ) a některých dalších subjektů, které jsou účastníky tohoto postupu. Smyslem trestního řízení pak je primárně zajištění trestného činu a jeho pachatele, vynesení spravedlivého rozhodnutí ohledně viny a trestu a stanovení nápravných opatření, případně pak jsou řešeny i některé specifické nároky poškozené osoby. Cílem je také zabezpečení samotného výkonu daných rozhodnutí.¹ Nicméně trestní řízení působí taktéž preventivně na společnost jako celek.

Trestní řízení se skládá z několika dílčích a vzájemně navazujících stadií. V rámci každého z nich pak rozhodují odlišné OČTŘ a každá z fází má také směřovat k naplnění určitého specifického cíle. Obecně je možné rozeznávat v podstatě celkem 5 stěžejních stadií trestního řízení, a to konkrétně přípravné řízení, předběžné projednání obžaloby, hlavní líčení, řízení o opravných prostředcích a vykonávací řízení. Uvedená stadia pak lze pokládat za jasně vymezené časové úseky trestního řízení, ve kterých OČTŘ a případné další orgány a osoby účastníci se daného řízení plní své stanovené úkoly s úmyslem dosáhnout vymezeného účelu trestního řízení.²

¹ ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 5

² viz ŠÁMAL, Pavel, Jan MUSIL a Josef KUČTA. *Trestní právo procesní*. 4., přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-496-4, s. 451

S ohledem na téma této práce je třeba věnovat pozornost zejména problematice dokazování v rámci trestního řízení, čemuž bude věnována pozornost v následující podkapitole této diplomové práce. Vymezeny budou zejména základní charakteristické znaky a postup dokazování v rámci trestního řízení a bližší pozornost bude věnována i důkazním prostředkům v rámci trestního řízení.

1.2 Dokazování v rámci trestního řízení

Jak bylo uvedeno, v následující podkapitole se autor práce zaměří na problematiku dokazování v rámci trestního řízení. Krátce proto bude uvedena základní a důležitá terminologie z této oblasti, dále pak také ve stručnosti průběh a jednotlivé základní fáze dokazování a zmíněny budou i jednotlivé důkazní prostředky v rámci trestního řízení.

1.2.1 Průběh a fáze dokazování

Dokazování může být rozděleno na několik vzájemně navazujících částí, kterými je třeba v průběhu dokazování projít, aby bylo možné daný důkaz využít pro trestní řízení, a tedy na jeho základě následně rozhodnout ohledně daného skutku. Lze rozlišovat mezi dokazováním před zahájením trestního řízení, dokazováním po jeho zahájení a také dokazováním v rámci hlavního líčení.

Dokazování před zahájením trestního řízení

V rámci této úvodní části má být zejména sepsán záznam ohledně zahájení úkonů v trestním řízení, na což poté navazuje prověřování daného trestního oznámení. V rámci této části dokazování je realizováno pátrání po důkazech, které se vztahují k dané trestní věci. K provedení důkazů procesně použitelným způsobem dochází obvykle až v rámci následujících stádií trestního řízení. Výjimku jsou však v tomto ohledu takzvané neodkladné a neopakovatelné úkony ve smyslu ust. § 158a platného trestního řádu za účasti soudce, které procesně použitelným způsobem prováděny jsou.³

³ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 362

Dokazování po zahájení trestního řízení

Procesní dokazování probíhá až po zahájení trestního řízení. Vyšetřování je středem přípravného řízení, v rámci dokazování mají být zejména opatřeny poklady pro rozhodnutí.⁴ Postupu policejního orgánu ve fázi vyšetřování udává se blíže věnuje platný trestní řád, kde je zakotveno následující: „*Policejní orgán postupuje při vyšetřování z vlastní iniciativy tak, aby byly co nejrychleji v potřebném rozsahu vyhledány důkazy k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu, včetně osoby pachatele a následku trestného činu.*“⁵ Z uvedeného je tedy možné odvozovat, že platný trestní řád v současnosti umožňuje vedle samotného vyhledání důkazů také jejich provádění.

Jedná se o výslechy svědků, pakliže jde o neodkladný, resp. neopakovatelný úkon, případně pak pokud se jedná o osobu mladší 18 let, pokud je nezbytný výslech osoby, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou vzhledem k jejímu psychickému stavu pochybnosti, pakliže zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že by na svědka mohl být pro jeho výpověď vyvíjen nátlak, nebo pokud hrozí ovlivnění výpovědí, je ohrožena schopnost zapamatovat si rozhodné skutečnosti nebo je případně ohrožena schopnost takové skutečnosti reprodukovat, a to především v trestních věcech, kde s ohledem na složitost je možné očekávat déletrvající vyšetřování. Bez takových omezení je naproti tomu možné vykonávat výslechy znalců, nebo případně rovněž výjimečně osob, které podaly odborné vyjádření, pokud je provedení takového výslechu nutné z hlediska dalšího dokazování.⁶

Dokazování v hlavním líčení

Velice důležité je samotné hlavní líčení, v jehož rámci se odehrává dokazování v širokém rozsahu. Dochází přitom k opatření určitého skutkového základu pro meritorní rozhodnutí soudu (rozhodnutí ohledně (ne)spáchání trestného činu,

⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 2135

⁵ § 164 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

⁶ blíže viz zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

rozhodnutí o (ne)vině obžalovaného a případném trestu).⁷ Jednotliví účastníci v této části plní stanovené úkoly, čemuž odpovídají také prováděné důkazy. V případě potřeby rovněž může být dokazování doplněno.⁸⁹

Kromě toho je navíc možné rozlišovat mezi několika dílčími fázemi dokazování, kdy však jejich jednoznačné rozdělení není možné, neboť se v praktické rovině vzájemně prolínají. Konkrétně se jedná o fázi vyhledávání důkazů, na což navazuje fáze jejich opatření, poté následuje provedení a procesní zajištění důkazů, jejich prověrka a také hodnocení.

1.2.2 Důkaz a důkazní prostředek

Prvně je třeba uvést, že zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád nerozlišuje mezi termíny důkaz, důkazní prostředek a pramen důkazu, nicméně odlišnosti mezi nimi ve skutečnosti panují. *Důkazní prostředek* představuje určitou procesní činnost OČTŘ, která má vést k poznání skutkové okolnosti, kterou je třeba zjistit. *Pramen důkazu* pak je naproti tomu označením pro nositele informace, z nichž jsou čerpány poznatky, které představují předmět dokazování, může se jednat o osoby nebo věci. *Důkaz* je termínem pro jistý přímý poznatek nebo výsledek činnosti OČTŘ v rámci procesu dokazování, tento je přitom získán díky důkaznímu prostředku v rámci procesního dokazování ze strany OČTŘ ohledně určité skutkové okolnosti, která se stala v minulosti a má být dokazována. Skutková zjištění, která jsou podkladem pro rozhodnutí, tedy mohou vycházet výlučně z důkazů v tomto smyslu. Úprava provádění jednotlivých důkazů je přitom součástí ust. § 89 až § 118 platného trestního řádu.

S ohledem na uvedené je tedy třeba pohlížet na důkazní prostředek jako na trestně-procesní formu poznávání, důkaz pak je obsahem takového poznávání. Subjekty dokazování jsou již zmíněné OČTŘ, které s nimi provádějí veškeré důležité činnosti. Za OČTŘ přitom lze v souladu s ust. § 12 odst. 1 trestního řádu označit soud, státního zástupce a policejní orgán, pakliže

⁷ tedy rozhodnutí o tom, jestli došlo ke spáchání trestného činu, zda je pachatelem obžalovaný a jaký trest, ochranné nebo jiné opatření je nutné uložit

⁸ A to jak důkazy, které byly opatřeny a zajištěny v průběhu přípravného řízení, tak také důkazy novými, které doposud vůbec nebyly provedeny.

⁹ ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 363

vykonávají úkony trestního řízení. Dále se jedná rovněž o strany trestního řízení, kromě toho ostatní osoby (znalec).

Problematicke se pak věnuje také ust. § 89 odst. 2 platného trestního řádu, kde je uvedena následující dikce: „*Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání.*“ Z uvedeného plyne, že v případě důkazních prostředků tuzemská zákonodárce využívá pojmu důkazu a zahrnuje také kromě toho demonstrativní výčet důkazních prostředků. Ty je navíc možné rozdělovat na prostředky přímé a nepřímé. V případě přímých důkazních prostředků probíhá v rámci soudu bezprostřední poznání skutečnosti a součástí je ohledání věci, osoby či místa. V rámci nepřímých důkazních prostředků je tomu naopak, lze tedy hovořit o zprostředkovaném poznání skutečnosti, důležité jsou v tomto ohledu určité osoby (svědci či znalci) a také věci (kupříkladu se může jednat o listiny nebo také o určité obrazové záznamy).

Na tomto místě je třeba ve stručnosti zmínit také jednotlivé ústřední důkazní prostředky, které jsou důležité v rámci trestního řízení. Obecně je možné mezi ně zařadit výpověď obviněné osoby, výpověď svědka, věcné a listinné důkazy, znalecký posudek, ohledání a dále pak je třeba zmínit také některé specifické způsoby dokazování.¹⁰

Mezi zvláštní způsoby dokazování by pak bylo možné zařadit zejména konfrontaci, rekognici, vyšetřovací pokus, rekonstrukci a také prověrku na místě. Právě rekognice je předmětem zájmu celé této diplomové práce. V oblasti kriminalistiky přitom představuje právě rekognice samostatnou metodu kriminalistické praxe za účelem identifikace osob (věcí), dochází tímto způsobem k získávání nových a prověřování stávajících důkazů. Výsledek rekognice může být důkazem pouze v případě, kdy individuální totožnost zjištěna/vyvrácena. Rekognice se koná v případě, kdy je pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek opět poznal osobu (věc, zvíře), díky tomu určit jejich

¹⁰ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 80-86898-36-9, s. 15

totožnost.¹¹ Blíže bude problematice rekognice coby kriminalisticko-taktické metody věnována pozornost v následující podkapitole této diplomové práce.

¹¹ § 104b zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

2 REKOGNICE JAKO KRIMINALISTICKO-TAKTICKÁ METODA

V následující kapitole diplomové práce bude pozornost autora práce zaměřena právě na otázku rekognice, která zde bude vymezena nejen z teoretického, ale stejně tak i z praktického hlediska. Nejprve bude vymezen pojem rekognice, dále pak historický vývoj tohoto institutu a terminologie v této oblasti, také bude čtenář práce seznámen s dílčími druhy rekognice, postupem při přípravě i samotném provedení rekognice.

2.1 Vymezení pojmu rekognice

V rámci této podkapitoly je důležité pojem rekognice definovat a patřičně teoreticky vymežit. Jak již bylo nastíněno, rekognice je jednou z forem takzvané kriminalistické identifikace, která je založena na otázce totožnosti (ztotožnění) určitého objektu. Samotný termín přitom pochází z latiny (recognitio), což by bylo možné překládat do češtiny jako opětovné seznámení, poznání, resp. stvrzení.¹² Hirt jako základ kriminalistické identifikace označuje aplikaci určité srovnávací metody, kdy dochází k porovnávání se srovnávacím materiálem nebo případně určitým údajem uloženým v odpovídající databázi.¹³ Pojmem totožnosti (identity) pak je označována v oblasti kriminalistiky primárně individuálnost daného objektu, která jej činí neopakovatelným, a to díky přítomnosti určitých specifických charakteristik a znaků. Například také Brázda potvrzuje, že rekognice skutečně představuje neopakovatelný úkon a případné opakování by vedlo ke zmaření rekognice coby důkazu v trestním řízení, proto samotná neopakovatelnost je důležitým charakteristickým rysem rekognice.¹⁴ V rámci tohoto procesu tedy probíhá obecně zjišťování toho, který objekt vytvořil určitou

¹² MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0, s. 190

¹³ HIRT, Miroslav a František VOREL. *Soudní lékařství*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5680-6, s. 6

¹⁴ BRÁZDA, Jan. Je rekognice "in natura" opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon? In: *Bulletion-advokacie.cz* [online]. 2013 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/je-rekognice-in-natura-opakovatelny-nebo-neopakovatelny-ukon?browser=mobi>

konkrétní kriminalistickou stopu. Objektem může být nejen osoba, ale stejně tak i zvíře nebo určitý předmět.¹⁵

Pokud jde o termín rekognice, pak se jedná o určitý proces, kdy dochází k opětovnému poznání již dříve vnímaného objektu, aby díky tomu tento objekt mohl být identifikován (ztotožněn). Jak již bylo uvedeno, v rámci trestního práva představuje rekognice specifický způsob dokazování, jedná se o zvláštní procesní úkon. V tomto směru odborníci formulují velmi podobné definice za účelem přiblížení pojmu rekognice. Například je uváděno, že se jedná o samostatnou metodu v rámci kriminalistické praxe, kdy dochází k identifikaci osoby či věci ze strany poznávajícího, a to na základě znovupoznání.¹⁶ Pojmem znovupoznání je kromě toho možné rozumět určité psychofyzilogické procesy, které se odehrávají v lidském mozku, jejich prostřednictvím je možné si zapamatovat určité vnímané informace, posléze si je vybavit, a porovnat danou vybavenou představu s aktuálním vjemem, který se týká předváděných objektů. Společně s tím nastane ztotožnění, nebo naopak vyloučení demonstrováných objektů.¹⁷

Velmi podobné je ostatně také vymezení rekognice dle Konráda a kol.¹⁸ Také další definice je velmi podobá již zmíněným pojetím, kdy také Straus vymezuje rekognici pohledem kriminalistiky jako zvláštní metodu, kdy je opětovně poznáván již v minulosti vnímaný objekt, což činí poznávající osoba s cílem tento objekt identifikovat.¹⁹ Rak a kol. pak naproti tomu pojem rekognice vymezují v rovině kriminalistiky jako vizuální (obvyčejně svědeckou) identifikaci laického charakteru.²⁰ Také je možné zmínit pojetí Protivinského, který definuje pojem rekognice následujícím způsobem: „*Rekognice je metoda forenzní praxe,*

¹⁵ ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8, s. 48

¹⁶ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. ISBN 80-7317-036-1, s. 286

¹⁷ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 8071798789, s. 345

¹⁸ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 8071798789, s. 320

¹⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6, s. 155

²⁰ RAK, Roman, Vašek MATYÁŠ a Zdeněk ŘÍHA. *Biometrie a identita člověka ve forenzních a komerčních aplikacích*. Praha: Grada, 2008. Profesionál. ISBN 978-80-247-2365-5, s. 128

*využívající v procesu identifikace kriminalisticky významných objektů schopnosti poznávacího svědka znovu poznat předváděný objekt.*²¹ S tímto pojetím souhlasí také Konrád a Veselá, kteří navíc doplňují, že proces tohoto poznávání se u jedince odehrává na bázi paměťové stopy, důležitou roli v tomto procesu sehrávají také asociace identifikačních charakteristik daného rozpoznávaného objektu.²² Z uvedených informací tedy plyne, že názory odborných autorů na vymezení pojmu rekognice jsou velmi obdobné, poměrně obstojně přitom vysvětlují základní účel a cíl institutu rekognice, pojetí dle Konráda a Veselé přitom ve srovnání s některými jinými vymezeními dokáže zahrnout také psychologické hledisko věci.

Poznávací osoba je přitom subjektem rekognice, naproti tomu poznávaná osoba²³ nebo věc je objektem rekognice. Subjekt rekognice v praxi typicky představuje poškozená osoba, případně pak očitý svědek, kterým byla posuzovaná událost vnímána. Obecně je tedy možné podotknout, že v rámci rekognice by mělo dojít ke ztotožnění (prostřednictvím smyslů) určitého objektu, u kterého je tato identifikace důkazně relevantní. Pakliže nedojde k pozitivní identifikaci, budou díky tomu vyloučeny takové objekty, které naopak v minulosti vnímány poznávací osobou nebyly. V praktické rovině přitom není tato forma kriminalistické identifikace využívána, pakliže by to bylo v daném případě neúčelné. Důležité kromě toho je, aby se v praxi rekognice zúčastnila ještě nejméně jedna nezúčastněná osoba.²⁴

Za cíl rekognice pak je tedy možné v souladu s odbornými poznatky označit primárně důkazně relevantní identifikaci předváděného objektu na základě paměťových stop poznávací osoby, což je podpořeno díky asociaci

²¹ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Mircea TIPLICA. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáním osob a věcí*. Praha: Univerzita Karlova, 1986. Acta Universitatis Carolinae.

²² KONRÁD, Zdeněk a Jitka VESELÁ. *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0, s. 26

²³ Není možné, aby subjekt rekognice představovala třetí osoba, která byla s objektem a jeho znaky seznámena zprostředkovaně

²⁴ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 978-80-7400-321-9, s. 175

identifikačních znaků a vlastností daných objektů.²⁵ Vhodné je zmínit také určité praktické odlišnosti rekognice od znalecké identifikace. Prvním rozdílem přitom je, že subjekt identifikace se vyznačuje nezastupitelností, za ztotožňující objekty je možné považovat podle Strause paměťovou stopu dříve vnímaného a současný vjem předváděných osob. Důležitým rozdílem je kromě toho také již zmíněná neopakovatelnost úkonu poté, co již dojde k pozitivní identifikaci.²⁶ V současnosti přitom kriminalistická teorie i samotný tuzemský zákonodárce pohlíží na rekognici jako na specifický způsob dokazování, což je rozdílem ve srovnání s minulostí, kdy bylo na rekognici nahlíženo jako na specifickou formu výslechu. Dále je třeba se věnovat také historickému vývoji rekognice v českém prostředí.

2.2 Historický vývoj institutu rekognice

V rámci této podkapitoly diplomové práce je vhodné se zaměřit rovněž na určitý vývoj v oblasti rekognice, který přiblíží proces utváření tohoto úkonu, který ji dovedl až do dnešní podoby. V rámci zákona č. 119/1873 Ř.z. přitom byla v minulosti rekognice nahlížena coby specifický druh výslechu, jehož praktické uskutečnění se v mnoha ohledech podobalo současné konfrontaci ve smyslu ust. § 104a platného trestního řádu. Praxe byla tedy taková, že subjektu rekognice byla ke ztotožnění předkládán pouze jeden identifikovaný objekt (osoba nebo věc), čemuž předcházelo popsání tohoto objektu ze strany subjektu rekognice. Postupně si však zákonodárce stále více uvědomoval, že se nejedná o vhodné řešení, proto bylo později rozhodnuto o učinění příslušných úprav v tomto směru. Následně pak v rámci trestního řádu č. 87/1950 Sb. již určité úpravy provedeny byly, navzdory tomu bylo na rekognici pohlíženo nadále jako druh výslechu, což plyne z dikce tohoto zákona: „*Má-li se výslechem zjistit totožnost nějaké osoby nebo věci, vyzve prokurátor svědka, aby ji popsal; teprve pak mu má být osoba nebo věc ukázána.*“²⁷

²⁵ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0, s. 88-89

²⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6, s. 156-157

²⁷ viz ust. § 113 odst. 2 zákona č. 87/1950 Sb., trestní řád

Významnější změny doznal tento institut společně s přijetím trestního řádu č. 64/1956 Sb., kdy byla sice rekognice nadále považována za formu výslechu, nicméně současně byla zavedena povinnost předvedení objektu rekognice ve skupině několika dalších přivzatých objektů totožného druhu, jako je tomu v současnosti. Nicméně z hlediska kriminalistického bylo vnímání ztotožňování objektů podle paměťových stop nadále jako již zmíněná konfrontace.²⁸ Následně pak na počátku 60. let 20. století byly do této oblasti určité změny vneseny společně s publikováním odborného článku Miroslava Opravila, který se věnoval taktickému provádění rekognice. Jednalo se v tomto období do jisté míry o přelomový článek, který se věnuje ve vyšší míře samotnému praktickému vyhledávání a vytěžení svědka i vyhledání pachatele. Kromě toho byl v rámci tohoto článku rovněž položen základ rekognice na základě fotografie. V rámci tohoto článku byly detailněji rozebrány tři základní způsoby identifikace osob a věcí, a to konkrétně znovupoznání dle předložené fotografie, konfrontace a zmíněn byl také institut utajeného poznání. Rekognice se v rámci tohoto článku skrývá opět pod pojmem konfrontace.²⁹

Poté došlo k přijetí současného trestního řádu, a tedy zákona č. 141/1961 Sb. V jeho rámci se rekognici věnovalo konkrétně ust. § 93 odst. 2, kde byla uvedena následující úprava: *„Má-li se výslechem zjistit totožnost nějaké osoby nebo věci, vyzve se obviněný, aby ji popsal; teprve pak mu má být osoba nebo věc ukázána, a to zpravidla mezi několika osobami nebo několika věcmi stejného druhu.“* V tomto období již začíná být využíván současný pojem rekognice namísto termínu konfrontace, což je již patrné také z dobových monografií z oblasti kriminalistiky. Proto je možné se v některých z nich již dokonce setkat také s uvedením toho, že rekognice je založena na znovupoznání (namísto výslechu), což je tedy změna ve srovnání s historickým stavem v této oblasti.

Následně pokračoval proces formování rekognice coby samostatného procesního úkonu, kdy se této otázce věnoval nadále Protivinský ve svém díle.

²⁸ KONRÁD, Zdeněk. K procesu konstituování rekognice jako metody kriminalistické praxe a procesního úkonu v českém trestním řízení. *Kriminalistika*, 2008, 178-187.

²⁹ OPRAVIL, Miroslav. Praktické využití poznávacích svědků. *Kriminalistický sborník*. 1960, č. 3, s. 106-119

Autor rekognici vymezil jako samostatný procesní úkon, který je v rámci vyšetřování založen na znovupoznání určitého objektu poznávající osobou.³⁰ Je možné uvést, že právě Protivinský se významně podílel na zakotvení ústředních pojmových znaků rekognice tak, jak ji chápeme v současnosti. Obecně byl přitom vývoj v této oblasti podmíněn potřebou kriminalistiky řešit neustále náročnější taktické úlohy a potřeby přípravného řízení si žádaly zajištění nezpochybnitelných důkazů. Proto byl vývoj v této oblasti jednoduše nevyhnutelný.

Problémem však bylo, že na tento pokračující vývoj zákonodárce odpovídajícím způsobem nereagoval a nereflektoval jej tak, jak by bylo potřebné a žádoucí. Ke změně došlo až po přelomu tisíciletí, kdy byla provedena novelizace trestního řádu. Součástí trestního řádu se po této změně stal oddíl nazvaný Některé zvláštní způsoby dokazování, jehož součástí se stala také rekognice zakotvená v rámci ust. § 104b trestního řádu. Důvodová zpráva k tomuto uvádí, že je třeba v rámci praktické roviny věci, a tedy v rámci provádění jednotlivých procesních úkonů vycházet také z aktuálních kriminalistických poznatků a kriminalistické praxe³¹, což se následně skutečně odrazilo také v právní úpravě postupu při provádění rekognice.

2.3 Druhy rekognice

Také je třeba představit jednotlivé druhy rekognice tak, jak jsou rozlišovány v rámci odborné literatury i kriminalistické praxe. Mezi dvě základní hlediska pro klasifikaci rekognice přitom v praktické rovině patří charakter předváděných objektů (druh objektů) a způsob předvádění daných objektů (původnost objektů).³² Některé zdroje pak jako třetí hledisko pro klasifikaci rekognice využívají hledisko ve formě způsobu vizuálního kontaktu probíhajícího mezi

³⁰ PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971, s. 40

³¹ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

³² ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 413

objektem a subjektem³³, případně pak také hledisko v podobě identifikačního pole (rekognice dle vnějších znaků, rekognice dle funkčních a pohybových znaků) či dle znalosti identity objektu (rekognice objektu identitou neznámého, rekognice objektu identitou známého).³⁴

V případě prvního zmíněného hlediska pak je možné rozlišovat mezi rekognicí osob (osoby mohou být živé nebo mrtvé) a rekognicí věcí (movité i nemovité), případně pak rekognicí zvířete (živého nebo mrtvého). Rekognice věcí je přitom prováděna v praktické rovině v případě věcí movitých, u kterých došlo k jejich odcizení.³⁵

S ohledem na způsob předvádění identifikovaných objektů pak lze rozlišovat rekognici in natura a rekognici podle fotografie. První uvedený druh rekognice je spojen s tím, že je poznávaná osoba osobně přítomna úkonu, resp. dochází k předvedení poznávané věci předvedena v její hmotné podobě. V případě využití rekognice in natura je přitom velmi důležitá odpovídající příprava společně se seznámením poznávajícího a také objektu rekognice s cílem rekognice, s metodikou a technikou jejího provedení a také se způsobem jejich chování v průběhu. Společně s tím je nezbytné zajištění toho, aby se objekty rekognice vyznačovaly shodnými druhovými identifikačními znaky, také je třeba provést odpovídající instruktáž. Nutností je také poučení objektu i subjektu rekognice ohledně práv a povinností z hlediska procesního postavení.³⁶ Blíže bude otázce rekognice in natura a rekognice podle fotografie věnována pozornost v dalším textu této práce. Obecně je preferována rekognice in natura, proto pouze v případě, kdy toto není možné, se stává řešením uskutečnění rekognice podle fotografie.³⁷ V úvahu kromě toho přichází také nahrazení

³³ Rekognice. In: *Vysoká škola regionálního rozvoje* [online]. 2019 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: https://is.vske.cz/el/vske/leto2019/UB_B016K/REKOGNICE.pdf

³⁴ PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVÁŇA. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 978-80-86795-50-8.

³⁵ RAK, Roman, Vašek MATYÁŠ a Zdeněk ŘÍHA. *Biometrie a identita člověka ve forenzních a komerčních aplikacích*. Praha: Grada, 2008. Profesionál. ISBN 978-80-247-2365-5, s. 303

³⁶ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 8071798789.

³⁷ TEXL, David. Rekognice v trestním řízení. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/rekognice-v-trestnim-rizeni#note-1>

fotografie prostřednictvím jiného obdobného vyobrazení dané osoby nebo věci. Příkladem může být kresba nebo plastika.

Třetí uvedené hledisko, a tedy způsob vizuálního kontaktu mezi objektem a subjektem, pak vede k rozlišování mezi otevřenou a skrytou rekognicí. Jak již název napovídá, tak podstatou skryté rekognice je, že nedochází k bezprostřednímu kontaktu mezi poznávající a poznávanou osobou.³⁸ Za běžných okolností však naopak dochází k provádění rekognice otevřené, proto rekognice skrytá nalézají své uplatnění v případě, kdy existuje důležitý důvod, proč je třeba zamezit kontaktu mezi poznávající a poznávanou osobou. Jedná se o případy, kdy je poznávající osoba svědkem, u kterého je důležité utajení totožnosti, dalším důvodem je existence reálné hrozby, že by došlo ke zmaření průběhu rekognice (například snaha poznávané osoby o upoutání pozornosti za účelem narušení průběhu rekognice), zatřetí se může jednat o případy, kdy u poznávajícího panují obavy z kontaktu s poznávanou osobou.³⁹

Boukalová a Gillernová pak zmiňují také rozdělení rekognice na základě posloupnosti prezentace jednotlivých identifikovaných objektů. V tomto ohledu rozlišují mezi takzvanou simultánní rekognicí (prezentovány jsou všechny objekty najednou), a sekvenční rekognicí (prezentovány jsou jednotlivé objekty postupně).⁴⁰

2.3.1 Rekognice in natura

Jak bylo výše v textu této práce zmíněno, s ohledem na význam rekognice in natura je vhodné se u této otázky v následující podkapitole v krátkosti pozastavit. Rekognice in natura je druhem rekognice s ohledem na původnost objektu rekognice. Základním principem tohoto druhu rekognice přitom je, že je osoba nebo věc v tomto případě poznávána „naživo“, a tedy bez využití

³⁸ viz Nález Ústavního soudu ze dne 20.6.2017, sp. zn. I. ÚS 3709/16.

³⁹ SVOBODA, Ivo. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016. Učebnice (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-259-4, s. 347

⁴⁰ BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4461-5, s. 208

fotografie nebo případně jiného zobrazení.⁴¹ Průběh tohoto druhu rekognice je specifikován v rámci ust. § 104b odst. 3 a 5 trestního řádu. Toto ust. tedy specifikuje průběh procesu, kdy se úkolem osoby podezřelé, obviněné nebo případně svědka stává znovupoznání určité osoby nebo věci za účelem stanovení jejich totožnosti. Jak již bylo nastíněno, obecně je přistupováno v praxi právě k rekognici in natura, a tedy pouze v případě, kdy toto není možné, je třeba se uchýlit k provedení rekognice podle fotografie tak, jak to stanovuje ust. § 104b odst. 4 trestního řádu. Typickým problémem rekognice in natura je přitom optikou OČTŘ nedostatek subjektů, které by se významně neodlišovaly od poznávaných osob⁴², což je významný požadavek týkající se provedení rekognice, jak bude popsáno v podkapitole 2.5 této práce.

Obecně přitom odborníci zastávají názor, že je třeba pohlížet na rekognici in natura jako na neopakovatelný úkon. Například Brázda v tomto směru poukazuje na dikci samotného trestního řádu, kde je stanoveno, že „osoba nebo věc, která má být poznána, nesmí být poznávající osobě před rekognicí ukázána.“⁴³ Stejný názor přitom zastávají také Konrád a kol., kteří poukazují výslovně na neopakovatelnost tohoto úkonu poté, co byl již ze strany poznávací osoby identifikován daný objekt. Souvisí to se skutečností, že kromě stávající paměťové stopy ztotožňující objekt dochází v rámci rekognice k tvorbě nového myšlenkového obrazu předvedeného objektu. Díky tomu by mohlo v konečném důsledku dojít k sugestivnímu ovlivnění znovupoznání v případě, že by byla rekognice prováděna opakovaně.⁴⁴

Protivinský pak k problematice provedení rekognice in natura a její (ne)opakovatelnosti uvedl, že v policejní praxi nejsou výjimkou případy, kdy je opakována rekognice s totožnou identifikující osobou v rámci té samé

⁴¹ JAKOUBKOVÁ, Alžběta. Použitelnost jediného důkazu svědčícího o vině obžalovaného. In: *Pravo21.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-8-28]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/pouzitelnost-jedineho-dukazu-svedciciho-o-vine-obzalovaneho>

⁴² SENETOVÁ, Nikola. „Nešvary“ rekognice. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nesvary-rekognice-112570.html>

⁴³ BRÁZDA, Jan. Je rekognice "in natura" opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon? In: *Bulletion-advokacie.cz* [online]. 2013 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/je-rekognice-in-natura-opakovatelnny-nebo-neopakovatelnny-ukon?browser=mobi>

⁴⁴ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 8071798789, s. 346

rekognice, a to aniž by byly specifikovány důvody tohoto postupu. Mezi ně by pak podle zkušeností policejní praxe mohlo patřit kupříkladu to, že osoba měla ve spojení s trestným činem nevhodné podmínky pro vnímání pachatele, případně nebyla schopna jeho obstojného výslechu, resp. byly z její strany před provedením rekognice vysloveny určité pochybnosti týkající se možnosti znovupoznání.⁴⁵

Ačkoliv je tedy rekognice svou povahou úkonem zásadně neopakovatelným, současně se nevylučuje, aby byla opakovaná rekognice osoby vykonána nejprve dle fotografie, a následně pak na základě výběru mezi několika předvedenými osobami. Pak ovšem bude nutné, aby bylo patřičně zohledněno, že byla subjektem rekognice nejprve znovu poznávána ztotožňovaná osoba dle fotografie. Taktéž není možné, aby rekognice dle fotografie přímo předcházela rekognici in natura.⁴⁶ Vzhledem k neopakovatelnosti rekognice pak je třeba mít na paměti, že případné opakování povede ke zmaření rekognici coby důležitého důkazu v rámci trestního řízení. Opakovaná rekognice by se proto vzhledem ke svým specifickým daleko spíše přibližovala vyšetřovacímu pokusu ve smyslu ust. § 104 c) trestního řádu.⁴⁷

2.3.2 Rekognice podle fotografie

Dále je třeba se věnovat také rekognici podle fotografie, která je dalším základním druhem rekognice na základě původnosti daného objektu rekognice. Jedná se přitom o určitý protipól vzhledem k rekognici in natura. K rekognici podle fotografie, která je legislativně zakotvena v ust. § 104 odst. 4 platného trestního řádu, by se podle požadavku zákonodárce mělo přistupovat v případě, kdy provedení rekognice in natura nepřichází v úvahu. Z uvedeného pak tedy plyne, že rekognice osoby dle fotografie má vůči rekognici in natura subsidiární povahu, což značí, že provedení rekognice in natura není v takových případech

⁴⁵ PROTIVINSKÝ, Miroslav. Vady rekognice a jejich procesní důsledky. *Bulletin advokacie*. 1997, č. 2.

⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1540

⁴⁷ BRÁZDA, Jan. Je rekognice "in natura" opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon? In: *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2013 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/je-rekognice-in-natura-opakovatelný-nebo-neopakovatelný-ukon?browser=mobi>

možné vzhledem ke skutečnosti, že ní možné osobu, která má být poznána, nelze podezřelému, obviněnému nebo svědkovi ukázat. K tomuto může vést důvod, že nebyla prozatím zjištěna totožnost poznávané osoby, případně se jedná o osobu mrtvou nebo nezvěstnou.⁴⁸ Například z usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 5. 2012 navíc vyplynulo, že provedení tohoto druhu rekognice přichází v úvahu také v takových situacích, kdy se pátrá mezi mnoha osobami, a tedy je ve své podstatě podezřelý teprve zjišťován. Přitom uskutečnění opakovaných rekognicí in natura s řadou osob by bylo bariérou z hlediska řádného postupu při prověřování oznámení o skutečnostech nasvědčujících spáchání trestného činu, resp. dalších podnětů k trestnímu stíhání.⁴⁹

Šámal věnující se otázce rekognice dle fotografie pak podotýká, že je možné, aby byly předmětné fotografie ve formě nejen papírové, ale stejně tak i elektronické. Styčným bodem mezi rekognicí in natura a rekognicí podle fotografie pak je požadavek na to, aby byla fotografie objektu rekognice ukázána mezi fotografiemi nejméně tří dalších vzájemně velmi podobných osob. Podle Šámala je přitom třeba, aby fotografie zachycovala zejména obličejovou oblast, což usnadní identifikaci dané osoby.⁵⁰ Kriminalistická praxe přitom ukazuje, že je vhodné využití většího počtu fotografií, a to i s přihlédnutím ke skutečnosti, že významnou roli v rámci identifikace sehrává také mimika osoby i samotná doba od opatření snímku.⁵¹

Také je vhodným řešením případ, kdy bude pořízena fotografie každého identifikovaného objektu z několika různých stran. Důležitým požadavkem přitom je opatření těchto snímků na totožných materiálech (z hlediska kvality, rozměrů snímků atd.), kromě toho i samotný způsob provedení fotografie by se měl shodovat (poloha a vzdálenost). Doba pořízení snímků identifikovaného objektu by navíc měla zhruba odpovídat dané době, kdy byl objekt poznávající osobou

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1544

⁴⁹ viz usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 05. 2012, sp. zn. 5 Tdo 413/2012

⁵⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1544

⁵¹ FENYK, Jaroslav. Některé zvláštní způsoby dokazování – rekognice. In: *Krimi servis Hlaváček* [online]. 2008 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=104>

vnímán. Tento požadavek souvisí úzce se skutečností, že na vzhledem osoby působí různorodé vlivy, které jej mohou významně pozměnit. Mezi tyto vlivy typicky patří samotný proces stárnutí, případná onemocnění, ale také úpravy zevnějšku (účes, vousy), případně pak významnější změny ve váze osoby atd.⁵²

Ačkoliv v rámci trestního řádu je výslovně zmíněna pouze rekognice osob na základě fotografie, v praktické rovině však mohou existovat i případy rekognice věcí podle fotografie. Ta by přicházela na řadu tehdy, kdy by daná identifikovaná věc byla zničena, ovšem byl dostupný její snímek, a v takovém případě, kdy právě rekognice představuje neodkladný úkon a poznávající osoba je vzdálena od místa provedení úkonu. Podobné přitom platí také pro případy rekognice zvířete.⁵³

2.4 Příprava rekognice

Velmi důležitá je příprava rekognice, která je za účelem zajištění jejího odpovídajícího průběhu poměrně náročnou záležitostí. Význam adekvátní přípravy rekognice přitom roste vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o neopakovatelný úkon. Pokud by nebyla adekvátně provedena příprava rekognice, ačkoliv by současně došlo k naplnění zákonných předpokladů pro její provedení, mohlo by to být posouzeno jako vada řízení, což by vedlo následně k nepřípustnosti rekognice coby důkazu. Je žádoucí, aby byla příprava zahájena bezprostředně poté, co bude dle analýzy podkladů daného případu rozhodnuto o tom, že je třeba uskutečnit rekognici. Díky tomu si bude moci poznávající osoba zachovat reálnou představu o poznávaném objektu. V tomto směru je tedy možné hovořit o požadavku na včasnost této přípravy.⁵⁴

Součástí přípravy je rozhodnutí o konkrétním místě a také podmínkách uskutečnění rekognice, dochází případně také k volbě figurantů, důležité je rovněž zajištění bezpečnosti účastníků, stanoven je také způsob dokumentace úkonu a příprava zahrnuje také zajištění odpovídajících materiálně-technických

⁵² PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. Ministerstvo vnútra ČSSR, 1971, s. 155-157

⁵³ PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. Ministerstvo vnútra ČSSR, 1971, s. 157-158

⁵⁴ VICHLENDÁ, Milan. *Kriminalistika*. Karviná, 2011, s. 327

podmínek provedení rekognice.⁵⁵ Musil a kol. v rámci přípravy rekognice blíže rozlišují mezi obsahovou a organizační přípravou.⁵⁶ Nicméně navzdory tomuto rozlišování mezi dvěma dílčími částmi přípravy je třeba mít na paměti, že ve skutečnosti dochází k jejich vzájemnému prolínání a doplňování.⁵⁷

2.4.1 Obsahová příprava rekognice

Pokud jde o obsahovou přípravu rekognice, pak je možné podotknout, že se dotýká taktických úloh souvisejících s vyšetřovací situací, které se týkají podmínek pro zajištění obsahové stránky budoucí činnosti při provádění rekognice. Pokud jde o konkrétní úkony, které jsou součástí této stránky přípravy, pak podle Němce je možné mezi ně zařadit výslech subjektu rekognice před jejím samotným provedením, dále pak také zabezpečení včasnosti rekognice, výběr a přípravu subjektů a objektů rekognice.⁵⁸ Odlišný přístup k věci pak nabízí Konrád s Veselou, kteří naopak zařazují výslech subjektu mezi předpoklady vedoucí k rozhodnutí o tom, že bude rekognice provedena.⁵⁹ Podle názoru autora této práce může v této oblasti panovat určitá variabilita, kdy může být za určitých okolností subjekt rekognice opětovně vyslechnut předtím, než budou předvedeny objekty rekognice. V rámci této obsahové přípravy rekognice je nadále rozlišována analytická a syntetická fáze, které se liší jednotlivými úkony, které jsou v rámci dané fáze uskutečňovány.⁶⁰

Analytická fáze obsahové přípravy rekognice je obecně založena na rozboru podkladů, které byly k danému případu získány⁶¹, důležitým východiskem je v tomto ohledu výpověď samotného subjektu rekognice. Díky tomu nastává rozhodnutí o konání rekognice, společně s tím je stanoven a specifikován také

⁵⁵ FENYK, Jaroslav. Některé zvláštní způsoby dokazování – rekognice. In: *Krimi servis Hlaváček* [online]. 2008 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=104>

⁵⁶ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 8071798789, s. 322

⁵⁷ BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. *Kapitoly z forenzní psychologie*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. ISBN 978-80-246-4461-5, s. 172

⁵⁸ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. ISBN 80-7317-036-1, s. 288

⁵⁹ KONRÁD, Zdeněk a Jitka VESELÁ. *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0, s. 47

⁶⁰ VYSKOČIL, Martin. Kriminalisticko-taktická metoda výslechu v souvislosti s vyšetřováním trestného činu pojistného podvodu. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 3/2019.

⁶¹ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. 1. vydání. Praha: ABOOK s.r.o., 2017, s. 355

její druh a související podmínky samotného výkonu rekognice. Právě samotný výsledek poznávající osoby je nutným předpokladem pro provedení rekognice, jak poukazuje například Fenyk.⁶² Součástí analytické fáze obsahové přípravy rekognice je kromě toho zejména získávání informací o případném povědomí subjektu rekognice o znacích objektu získaných v minulosti během vnímání, dále jsou ověřovány také konkrétní historické podmínky vnímání objektu rekognice, zjišťovány jsou také určité identifikační znaky, které by napomohly subjektu se znovupoznáním objektu. Zkoumány a posuzovány jsou také podstatné změny ve vzezření objektu rekognice, je hodnoceno, zda je subjekt znovupoznání objektivně schopen tuto opětovnou identifikaci provést a také zda by díky provedení rekognice nenastaly u poznávající osoby nežádoucí psychologické následky.⁶³ Součástí analytické fáze je také zabezpečení dostatku objektů stejného druhu nebo případně velmi podobných objektů, nakonec je třeba se věnovat také případnému hrozícímu nebezpečí tak, jak je upraveno v rámci ust. § 55 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.⁶⁴

Druhou dílčí součástí obsahové přípravy rekognice je také její syntetická fáze. V jejím rámci jsou řešeny primárně taktické otázky, pozornost je tedy věnována stanovení taktických záměrů a také dochází k vymezení plánu rekognice. V rámci tohoto plánu je sjednán čas a místo konání budoucí rekognice a také její druh. Označen je subjekt i objekt rekognice, důležité podmínky vnímání, pozornost je také věnována konkrétnímu způsobu předvedení objektu rekognice (samostatně/v rámci skupiny/postupně). Nedílnou součástí syntetické fáze obsahové přípravy rekognice je dále také stanovení způsobu přípravy objektů rekognice, stanovení důležitých technických prostředků (dokumentace) a nakonec je pozornost věnována také přítomnosti určitých osob v rámci rekognice (typicky se jedná o obhájce, psychologa, ale také například o účast nezúčastněné osoby).⁶⁵

⁶² FENYK, Jaroslav. Některé zvláštní způsoby dokazování – rekognice. In: *Krimi servis Hlaváček* [online]. 2008 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=104>

⁶³ to se dotýká primárně nezletilých osob

⁶⁴ KONRÁD, Zdeněk a Jitka VESELÁ. *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0, s. 47-48

⁶⁵ KONRÁD, Zdeněk a Jitka VESELÁ. *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0, s. 48-49

2.4.2 Organizační příprava rekognice

Dílečnou součástí přípravy rekognice je také její organizační příprava. Tento druh přípravy je přitom již bezprostředně orientován na činnost, která vede k samotnému uskutečnění rekognice. Odborníci jako nedílnou součást organizační přípravy rekognice označují zejména přípravu subjektů i objektů rekognice, představení cíle a metodiky budoucí rekognice, také je podle některých názorů součástí této přípravy poučení účastníků znovupoznání ve věci jejich práv a povinností.⁶⁶ Součástí této organizační přípravy však je také řada dalších úkonů, kam může spadat typicky také zabezpečení odpovídajících historických podmínek vnímání objektu rekognice (například vzdálenost, osvětlení), což je však zvažováno, a tedy také zajišťováno individuálně s ohledem na daný konkrétní případ.

Významné je však přijetí opatření za účelem zamezení spatření objektu rekognice subjektem před zahájením rekognice. Důležité tedy je, aby se objekt se subjektem předem nemohl setkat, což by mělo být dozorováno zodpovědnými osobami. Dodržení tohoto pravidla je přitom v praktické rovině velice důležité z hlediska zajištění objektivnosti výsledků získaných prostřednictvím rekognice. Pakliže by tomuto opatření nebyla věnována dostatečná pozornost, mohl být výsledek získaný na základě rekognice být zmařen, a tedy pozbýt svou důkazní sílu.

V rámci této organizační přípravy rekognice pak jsou neméně významná také opatření, aby mohla být zabezpečena identita subjektu rekognice, případně pak zabezpečení psychické bariéry mezi tímto subjektem a objektem rekognice. V některých případech je proto využíváno v rámci provedení rekognice jednocestné zrcadlo. Důležitá však je také příprava prostředků k dokumentaci (fotoaparát, záznamové zařízení atd.). Tyto prostředky je třeba přezkoušet, a v případě, že nejsou funkční, je třeba je nahradit prostředky funkčními.⁶⁷

⁶⁶ srov. KONRÁD, Zdeněk a Jitka VESELÁ. *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0, s. 49 a STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6, s. 164

⁶⁷ VYSKOČIL, Martin. Kriminalisticko-taktická metoda výslechu v souvislosti s vyšetřováním trestného činu pojistného podvodu. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 3/2019.

U prostředků k dokumentaci je vhodné předem určit způsob jejich využití a rozmístit v místnosti, aby nebyl narušen samotný průběh rekognice.

2.5 Provedení rekognice

Nyní je třeba se již věnovat otázce samotného bezprostředního provedení rekognice. Podmínkám provedení rekognice je třeba věnovat patřičnou pozornost, jelikož v případě, že nebudou naplněny patřičně zákonné požadavky, a nebudou také adekvátně podchycena možná praktická úskalí, může být významně provedení tohoto úkonu zkomplikováno. V krajním případě to pak může vést až k vyloučení jeho využitelnosti coby důkazu v rámci trestního řízení. Proto je vhodné nejprve představit určité obecné zásady ovládající provedení rekognice.

2.5.1 Obecné zásady rekognice

Jak již bylo v textu této práce zmíněno, ke konání rekognice je přistoupeno v takových případech, kdy je to pro účely trestního řízení žádoucí, a tedy v situacích, kdy je důležité, aby podezřelý, obviněný (resp. obžalovaný) či svědek znovu poznal konkrétní objekt za účelem jeho ztotožnění. Jednotlivé důležité zásady rekognice zakotvuje ust. § 104b platného trestního řádu. Mezi významné zásady rekognice přitom patří zejména předvádění objektu ve skupině přivzatých objektů, předvádění jediného ztotožňovaného objektu, dodržení postupu rekogničního úkonu a také patřičné zadokumentování úkonu.⁶⁸ Nyní je tedy vhodné jednotlivé základní zásady popsat poněkud podrobněji za účelem správného porozumění.

Na tomto místě je vhodné zmínit, že velice důležitou podmínkou pro provedení rekognice je předchozí provedení výslechu subjektu rekognice, kdy je daná osoba vyslechnuta ohledně okolností, za kterých byl v minulosti objekt rekognice vnímán. Dále je součástí tohoto výslechu také zkoumání specifik a identifikačních znaků daného objektu rekognice. Jedná se o zákonný požadavek, který je navíc doplněn také o požadavek na dodržení určitých obecných pravidel ovládajících vedení výslechu. Ten by měl zahrnovat nejdříve

⁶⁸ VICHLENDÁ, Milan. *Kriminalistika*. Karviná, 2011, s. 321

monologickou fází, následuje pak fáze dialogu (kladení dodatečných otázek). Kromě toho v rámci výslechu třeba vynechat otázky sugestivní a kapciózní.⁶⁹ Roli výslechu před uskutečněním rekognice zdůrazňuje kupříkladu také Senetová, která uvádí, že součástí tohoto výslechu jsou typicky například otázky na okolností vnímání poznávané osoby ze strany poznávající osoby, délku tohoto poznávání a jeho účel, případně pak také i vzdálenost, což vede ke zformulování určitých specifických znaků a charakteristik poznávané osoby.⁷⁰

Jak bylo výše uvedeno, jednou ze základních zásad provádění rekognice je předvádění ztotožňovaného objektu ve skupině, a tedy společně s dalšími přivzatými objekty. Tato zásada tedy brání tomu, aby docházelo k postupnému předvádění objektů, smyslem tohoto požadavku je zejména zajištění provedení simultánní a analytické fáze opětovného poznání u subjektu rekognice. Subjekt musí mít možnost objekty vnímat jednotně a z totožného místa, aby nemuselo z jeho strany navíc docházet k porovnávání představy uchované v paměťové stopě subjektu se skutečnými objekty. Jinak je tomu v případě rekognice mrtvé osoby, která je zásadně prováděna samostatně, odlišný postup je rovněž volen v případě rekognice osoby prostřednictvím bezpečnostních kamerových systémů, jak podotýká Straus.⁷¹ Pakliže má subjekt rekognice v rámci ztotožňování provádět identifikaci většího počtu objektů, pak je současně třeba, aby byl předváděn mezi přivzatými objekty obvykle pouze jeden identifikovaný objekt.⁷²

V rámci další důležité zásady je požadováno, aby dané přizvané objekty byly podobné a druhově shodné se ztotožňovaným objektem. Pakliže má subjekt rekognice v rámci ztotožňování provádět identifikaci většího počtu objektů, pak je současně třeba, aby byl předváděn mezi přivzatými objekty obvykle pouze jeden identifikovaný objekt.⁷³

⁶⁹ TEXTL, David. Rekognice v trestním řízení. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/rekognice-v-trestnim-rizeni#note-1>

⁷⁰ SENETOVÁ, Nikola. „Nešvary“ rekognice. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nesvary-rekognice-112570.html>

⁷¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.

⁷² VICHLENDÁ, Milan. *Kriminalistika*. Karviná, 2011, s. 328

⁷³ VICHLENDÁ, Milan. *Kriminalistika*. Karviná, 2011, s. 328

Mezi zásady pak patří dále také požadavek na dodržení průběhu rekogničního úkonu. V tomto případě je důležité nejprve sestavení skupiny skládající se z objektu rekognice a dále také přivzatých objektů. Následně dojde k jejich opatření prostřednictvím tabulky s uvedením pořadového čísla. Velice důležitou součástí je také poučení účastníků o právech a povinnostech a také je třeba účastníky seznámit s podstatou a průběhem procesu rekognice.⁷⁴ Poté dochází k tomu, že si subjekt rekognice prohlédne objekty rekognice, na což je třeba mu poskytnout dostatek prostoru a času. Označení určitého konkrétního objektu probíhá prostřednictvím ukázání na tuto osobu a sdělení jejího pořadového čísla. Straus k problematice dodává, že je možné, aby byly jednotlivé objekty vyzvány k vykonání určité aktivity, které byly v minulosti vnímány ve skutečných podmínkách, což subjektu rekognice usnadní identifikaci.⁷⁵

Pakliže bude ze strany subjektu rekognice pozitivně identifikován některý z objektů, následuje výsledek subjektu společně s požadavkem na to, aby byly specifikovány důvody (znaky) pro označení daného objektu. Pakliže má dojít ke ztotožnění objektu více subjekty, musí být vykonán příslušný odpovídající počet úkonů, který s počtem subjektů koresponduje. Za účelem zamezení možnému vzájemnému ovlivňování kromě toho musí být provedena izolace těchto osob.⁷⁶ V opačném případě by opět mohl být tímto získaný výsledek poznamenán, a tedy by to mohlo mít negativní dopad na objektivitu získaných výsledků, která je nepochybně velice důležitá. Dále je třeba představit konkrétní průběh jednotlivých základních druhů rekognice. Vzhledem k rozsahu této práce přitom budou zejména vymezeny základní charakteristické znaky a podmínky jednotlivých druhů rekognice.

⁷⁴ TEXTL, David. Rekognice v trestním řízení. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/rekognice-v-trestnim-řízení#note-1>

⁷⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.

⁷⁶ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.

2.5.2 Rekognice živé osoby na základě anatomicko-morfologických znaků

V rámci této podkapitoly je vhodné se věnovat otázce rekognice živé osoby dle takzvaných anatomicko-morfologických znaků, kterou je možné právem považovat za nejvíce rozšířený druh rekognice, který je v současnosti využíván. Jedná se přitom o dílčí druh rekognice *in natura*, a tedy rekognice probíhající na základě bezprostředního předvedení objektu rekognice (osobně). Rekognice osoby *in natura* je ostatně zakotvena v rámci ust. § 104b odst. 3 platného trestního řádu, jak již bylo nastíněno v textu této práce. Objekt rekognice je subjektu prezentován ve skupině zahrnující nejméně další tři přizvané osoby, které jsou vzájemně velmi podobné. Smyslem toho, že je poznávající osobě představeno více objektů, je určité zvýšení spolehlivosti výsledku, jelikož empirické výzkumy již v minulosti ukázaly, že pokud poznávající osoba vnímá poznávanou osobu společně s několika dalšími přivzatými osobami, v konečném důsledku se dopouští ve většině případů menšího počtu chybných identifikací.⁷⁷ Je přitom důležité, aby tyto osoby byly zhruba totožné váhy a výšky a věku, jejich komplexní vizáž by měla být velmi podobná. Text k problematice vhodně doplňuje, že z kriminalistického hlediska musí být rovněž vytvořeny takové okolnosti, za kterých byl původně objekt rekognice subjektem vnímán. Proto je třeba kupříkladu vybavit objekt rekognice doplňky, které měl v minulosti v daném okamžiku vnímání (například brýle, čepice atd.). Nepřichází však v úvahu, aby tyto doplňky byly přiděleny například pouze osobě obviněného. V takovém případě by totiž došlo ke zjevnému porušení zákonné podmínky zamezující výraznému vzájemnému odlišení jednotlivých poznávaných osob.⁷⁸

Jak dále stanovuje platný trestní řád (ust. § 104b odst. 3), objekt rekognice si může samovolně zvolit, kam se mezi ostatní osoby postaví.⁷⁹ Díky tomu roste objektivita rekognice, roste přesvědčení, že je poskytována žádoucí ochrana

⁷⁷ CLARK, Steven E. Costs and benefits of eyewitness identification reform: Psychological science and public policy. *Perspectives on Psychological Science*, 2012, 7.3: 238-259.

⁷⁸ TEXTL, David. Rekognice v trestním řízení. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/rekognice-v-trestnim-řízení#note-1>

⁷⁹ KONRÁD, Zdeněk. *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9, s. 28

zájmům a právům objektu rekognice. Následně dochází ze strany subjektu rekognice k vyslovení závěru o objektu rekognice. V tomto ohledu je možné si klást otázku, zda by k tomuto mělo dojít v přítomnosti, nebo naopak v nepřítomnosti identifikované osoby. Druhá možnost může být pro objekt rekognice vhodnější například z důvodu obav z identifikované osoby. Řešením by se v těchto situacích mohlo stát vyslovení závěru ze strany subjektu rekognice v oddělené místnosti, čehož se samozřejmě zúčastní kriminalista, nezúčastněná osoba a případně i obhájce obviněné osoby. Dalším účastníkem bude v případě neodkladného a neopakovatelného úkonu rovněž osoba soudce. Kromě toho může být v takových případech vhodnější rozhodnutí o uskutečnění rekognice skryté.

2.5.3 Rekognice živé osoby dle funkčních a pohybových znaků

Dalším druhem rekognice pak je také rekognice na základě funkčních a pohybových znaků, která může být využívána také jako doplněk předchozího již popsaného druhu rekognice, případně pak také může probíhat paralelně s ní. Mezi tyto znaky, které jsou v tomto případě identifikačními znaky za účelem ztotožnění objektu rekognice, pak je možné zařadit zejména řeč, hlas osoby, ale stejně tak i její chůzi, držení těla nebo gesta. Jedná se o relativně náročný druh rekognice z hlediska praktického uskutečnění. Velice důležitým rozpoznávacím znakem je přitom hlas objektu rekognice.

Také v případě tohoto druhu rekognice jsou přizvány další objekty, proto rekognice probíhá ve skupině, kdy jsou přizvány přinejmenším tři další osoby ke konání rekognice. Je třeba, aby byl samozřejmě posuzován podobný znak a v některých případech je rovněž důležité zachování podobného vzhledu.⁸⁰ Problémovým aspektem tohoto druhu rekognice je přitom v praktické rovině zejména možnost určité změny daných znaků, kdy se může objekt rekognice záměrně snažit subjekt rekognice zmást za účelem vyslovení chybného závěru ohledně identifikace. Nicméně podle názoru Pješčaka není pravděpodobné, že by byl jedinec schopen provést změnu veškerých svých funkčních

⁸⁰ v případě paralelního konání tohoto druhu rekognice s rekognicí dle anatomicko-morfologických znaků

a pohybových znaků a specifíků. Proto autor v tomto směru uznává nanejvýše možnost částečné změny ze strany objektu rekognice.⁸¹

Zajímavostí je, že v současnosti platný trestní řád rozlišuje vedle vzhledu osoby coby charakteristického identifikačního znaku využívaného v rámci rekognice pouze rekognici na základě hlasu objektu. Oba druhy rekognice přitom mohou být provedeny paralelně, případně pak naopak samostatně. V takovém případě je provedena na první místě rekognice podle hlasu. To následně vede k získání dvou dílčích a nezávislých důkazních prostředků. Podle názoru autora této práce by v takovém případě nebylo vhodné, aby následně během rekognice na základě anatomicko-morfologických znaků objekt rekognice (ani osoby přivzaté) hovořil. Rekognice dle hlasu probíhá tak, že dojde k umístění poznávaných osob do příslušné místnosti, subjekt rekognice následně naslouchá ze zástěny, případně pak díky otevřeným dveřím. Nesmí přitom dojít k rušení ani ke zkreslení hlasů, aby byly získané výsledky skutečně objektivní. Součástí tohoto druhu rekognice je navíc vždy příslušný audiozáznam. Fenyk a kol. pak zmiňují rovněž možnost konání rekognice v terénních podmínkách.⁸²

2.5.4 Rekognice mrtvé osoby in natura

Rekognice mrtvol je v praktické rovině uskutečňována v takových případech, kdy by měla být odhalena totožnost mrtvé osoby, přičemž nehraje roli, zda k úmrtí objektu rekognice došlo v souvislosti se spácháním trestné činnosti, nebo naopak nikoliv. Subjektem rekognice jsou ve většině případů rodinní příslušníci nebo také známí zemřelé osoby, nicméně je možné, aby subjekt představovaly v podstatě libovolné osoby, které mrtvého dobře znaly, a tedy jsou způsobilé k jeho identifikaci. Důležitým předpokladem tedy v případě rekognice mrtvé osoby vždy je, že ztotožňující osoba mrtvou osobu znala.⁸³ Také v tomto případě je zcela nezbytné subjekt rekognice patřičně seznámit s právy a povinnostmi, tento druh rekognice bývá prováděn nejen na místě nálezů těla,

⁸¹ PJEŠČAK, Ján. *Základy kriminalistiky: [učebnice pro právnické fakulty]*. Praha: Naše vojsko, 1976.

⁸² FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0, s. 409

⁸³ RAK, Roman, Vašek MATYÁŠ a Zdeněk ŘÍHA. *Biometrie a identita člověka ve forenzních a komerčních aplikacích*. Praha: Grada, 2008. Profesionál. ISBN 978-80-247-2365-5, s. 303

ale také typicky v pitevně nebo márnici.⁸⁴ V tomto případě jde o opakovatelnou rekognici, a to s ohledem na hloubkové uchování paměťového obrazu, kdy tedy není předpokládáno významnější zkreslení u subjektů rekognice.

S ohledem na posmrtné změny zevnějšku a vliv hnilobných procesů u mrtvé osoby bývá před rekognicí prováděna restaurace zevnějšku mrtvého, a to nejen z důvodů estetických, ale i z důvodu zajištění nezbytných optimálních podmínek za účelem provedení rekognice. Může dojít k úpravě obličeje mrtvé osoby in natura, ale stejně tak je možné i upravení portrétní fotografie nebo virtuálního modelu zemřelé osoby prostřednictvím speciálního PC programu. Výsledek, a tedy upravená fotografie, je následně prezentována subjektu rekognice, případně pak je například prezentována v médiích.⁸⁵ Jak již bylo nastíněno, tak u tohoto druhu rekognice dochází k samostatnému prezentování objektu rekognice, a tedy bez využití přivzatých objektů.

2.5.5 Rekognice věci in natura

Vhodné je krátce se zmínit také o otázce rekognice věcí in natura, kdy je tedy základem osobní předvedení dané věci subjektu rekognice. Blíže je přitom možné rozlišovat mezi rekognicí movitých věcí a rekognicí nemovitých věcí. V případě movitých věcí se v kriminalistické praxi jedná o relativně rozšířený případ rekognice. Typickým příkladem je rekognice věci, který byla kupříkladu využita za účelem spáchání trestné činnosti. Prvním případem rekognice věci je rekognice věci poznávající osobě známé. V takovém případě se bude typicky jednat o věci nacházející se ve vlastnictví subjektu rekognice. To samozřejmě zjednodušuje situaci, jelikož osoba následně dokáže popsat charakteristické znaky předmětu za účelem identifikace, kam mohou patřit například její kvalitativní charakteristiky a případně i stupeň poškození a opotřebení. Díky uvedení těchto specifických znaků je následně možné v průběhu rekognice poznávanou věc identifikovat.

⁸⁴ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3594-8, s. 261

⁸⁵ ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3594-8, s. 261

Opakem pak je samozřejmě rekognice věci poznávající osobě neznámé, což je již náročnější záležitostí, jelikož subjekt rekognice daný objekt (v tomto případě tedy věc) vnímal pouze během prošetřované události. Nedisponuje tedy pochopitelně natolik hloubkovými poznatky o dané věci, jako je tomu v případě rekognice věci poznávající osobě známé. Proto má subjekt rekognice povědomí víceméně pouze o vnějších znacích poznávané věci, které byly v minulosti pozorovány nebo zahlédnuty.⁸⁶ Vhodným příkladem takové poznávané věci může být zbraň, která se stala prostředkem pro spáchání trestné činnosti. V takovém případě pak během samotné rekognice hrají značnou roli také psychologické aspekty, které ovlivňovaly vnímání subjektu rekognice v dané chvíli. To může vést také k nemožnosti dostatečně spolehlivé identifikace dané věci.

Postup v případě rekognice věci in natura je obecně takový, že je subjektu rekognice prezentována daná věc společně s dalšími věcmi, které by v ideálním případě měly být totožného druhu. Zákonné požadavky konkrétní potřebný počet předložených věcí nespecifikují, proto je možné tento počet odvozovat od požadavků v případě rekognice osoby in natura, a tedy využít pro účely rekognice věci in natura minimálně tři další věci.⁸⁷ Věc je identifikována samostatně, neprobíhá tedy paralelní identifikace více věcí. Pokud jde o věci přivzaté, pak obecně v tomto směru podle Šámala platí, že pokud má subjekt rekognice určité povědomí přinejmenším o druhu věci, budou předložené věci přivzaté také téhož druhů. Pokud však naopak neexistuje v tomto ohledu žádné povědomí, nastává situace složitější, a tedy je nutné se uchýlit k předložení různých druhů věcí (například různé nástroje z ručního nářadí, které bylo použito pro spáchání trestné činnosti).⁸⁸

Například Musil pak zmiňuje také určitou situaci, kdy dojde k prezentaci pouze jedné věci, jedná se však spíše o výjimečné situace, které mohou postihovat

⁸⁶ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0.

⁸⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1545

⁸⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1545

například případy uměleckých děl a jiných obdobných jedinečných předmětů. V takových případech jednoduše nejsou k dispozici odpovídající věci k přivzetí.⁸⁹ Jedná se však navzdory možné účelnosti o sporný případ, kdy je nutné nahlédnout do ust. § 104b odst. 5 platného trestního řádu, kde je jasné zakotveno, že je nutné, aby byla poznávaná věc zařazena do skupiny dalších věcí.

Rekognice nemovitých věcí pak je v kriminalistické praxi záležitostí spíše okrajovou. Jedná se o případy identifikace kupříkladu určité budovy nebo místnosti. Před provedením rekognice je nezbytné se subjektem rekognice provést výslech, kdy bude osoba dotazována na charakteristické znaky dané nemovitosti. Následně přichází na řadu předvedení, a to v postupném sledu. Také v tomto případě existuje požadavek na to, aby byly přivzaté věci

stejného druhu a podobného vzhledu.

Texl pak k této problematice doplňuje, že v takových případech, kdy nepřichází v úvahu uskutečnění rekognice věci in natura, kdy typickým důvodem může být nemožnost nebo vysoká náročnost obstarání většího počtu věcí totožného druhu, přistupuje se k uskutečnění rekognice fotografie. V případě rekognice věci tak mohou být v praktické rovině typicky kupříkladu předkládány brožury nebo katalogy (například katalog zbraní).⁹⁰

2.5.6 Rekognice zvířete in natura

Dále je vhodné se zmínit také o otázce rekognice zvířat in natura. Společně s přijetím nového občanského zákoníku, a tedy zákona č. 89/2012 Sb. se v nedávné době změnil právní pohled na zvíře. To již nadále není považováno za věc, nýbrž je vnímáno zákonodárcem jako „*smysly nadaný živý tvor*“.⁹¹ Přesto však tuzemský zákonodárce nadále volí přístup, kdy jsou na zvíře aplikována příslušná ust. o věcech. Díky tomu se rekognice zvířete řídí postupem rekognice v případě věci movité. Také v tomto případě je nutné opatřit

⁸⁹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0, s. 168

⁹⁰ TEXL, David. Rekognice v trestním řízení. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/rekognice-v-trestnim-řízení#note-1>

⁹¹ viz ust. § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

pro provedení rekognice minimálně tři další zvířata, která by měla být v ideálním případě totožného druhu. Provedení rekognice zvířete in natura nalézá své uplatnění zejména v takových případech, kdy dokáže subjekt rekognice specifikovat určité charakteristické znaky za účelem identifikace zvířete (například čip, tetování, ale i samotný druh zvířete, jeho plemeno, věk atd.). Během rekognice pak je možné zkoumat a posuzovat také chování zvířete v přítomnosti subjektu rekognice, což může napovědět, zda jej zvíře zná, pakliže se subjekt rekognice označuje za jeho majitele.

Kromě živého zvířete přichází za určitých okolností v úvahu také rekognice mrtvého zvířete in natura. V takových případech pak je vycházeno z ust. § 104b odst. 5 platného trestního řádu, kdy je na mrtvé zvíře pohlíženo jako na věc, proto platí totožná ust. jako v případě věcí, u kterých probíhá rekognice. Proto je třeba opětovně sestavit pro účely rekognice skupinu věcí, které by měly být totožného druhu. Nicméně tato úprava je pro účely rekognice zvířete poněkud nevyhovující, a to s ohledem na fakt, že v případě mrtvého zvířete by měla jeho rekognice probíhat srovnatelně, jako je tomu v případě rekognice mrtvé osoby (absence přivzatých objektů). Roli mohou v tomto směru samozřejmě sehrát i určité citové vazby subjektu rekognice k jejímu objektu, a tedy zvířeti. Vhodné se proto zdá uskutečnění rekognice mrtvého zvířete podle fotografie, a to za předpokladu přivzetí nejméně tří ukázání dalších fotografií objektů podobného vzhledu. Nápomocna by v tomto směru mohla být například Státní veterinární správa.

2.5.7 Rekognice podle fotografie nebo jiného zobrazení

Vantuch konstatuje, že pokud není možné, aby byl ukázán (osobně) objekt, který má být ztotožněn, přichází na řadu provedení rekognice na základě fotografie, která je předložena subjektu rekognice se srovnatelnými fotografiemi minimálně tří dalších osob. Není přitom možné, aby toto přímo předcházelo rekognici ukázáním osoby ve smyslu ust. § 104b odst. 4 platného trestního řádu. Tento způsob, kdy dochází k provedení rekognice pouze na základě předložení fotografie, však v praktické rovině přichází v úvahu pouze v případech, kdy například osoba, která má být subjektu rekognice ukázána společně s dalšími osobami, doposud nebyla ze strany policejních orgánů zjištěna.

K určitým změnám přitom došlo vlivem dřívějšího nadměrného užívání tohoto druhu rekognice, což vedlo k určitým sporům týkajícím se důkazní hodnoty tohoto úkonu. To vedlo následně zákonodárce k výslovnému zakotvení toho, že není možné, aby byla rekognice na základě fotografie provedena bezprostředně před rekognicí osoby in natura.⁹²

Dále je možné k problematice podotknout, že v situacích, kdy je rekognice uskutečněna nejdříve na základě fotografie, což je následováno rekognicí in natura mezi několika objekty, v rámci následného hodnocení bude muset být vzata v potaz skutečnost, že tomuto předcházelo provedení rekognice podle fotografie (nebo jiného zobrazení). Názory na opakovanou rekognici se přitom mezi odborníky značně liší. Vantuch uvádí, že obhájci se často proti opakované rekognici vymezují, jinak je tomu v případě policejních orgánů, pro které se jedná o potvrzení výsledku rekognice provedené na základě fotografie. Vantuch pak poukazuje také na praktickou situaci, kdy by se policejní orgány pokusily úpravu podle ust. § 104b odst. 4 trestního řádu obcházet tak, že by rekognice in natura byla provedena až s určitým časovým odstupem. Díky tomu by nebyla provedena „bezprostředně“ po rekognici podle fotografie, ačkoliv ve skutečnosti bylo možné provést rekognici in natura již v období provádění rekognice podle fotografie. Autor však poukazuje na skutečnost, že by se jednalo jednoznačně o obcházení zákonných požadavků.⁹³ Možnost ovlivnění jedním z procesů rozpoznávání v rámci provádění vícenásobných identifikačních postupů pak uznávají například i zahraniční odborníci.⁹⁴

Textl kromě toho poukazuje na skutečnost, že v případě rekognice na základě fotografií je nezbytnou podmínkou zařazení veškerých předložených fotografií (respektive případně jejich kopií) do spisu za účelem zajištění použitelnosti pro účely trestního řízení.⁹⁵

⁹² VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 978-80-7400-321-9, s. 176

⁹³ VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 978-80-7400-321-9, s. 176

⁹⁴ GODFREY, Ryan D.; CLARK, Steven E. Repeated eyewitness identification procedures: Memory, decision making, and probative value. *Law and Human Behavior*, 2010, 34: 241-258.

⁹⁵ TEXTL, David. Rekognice v trestním řízení. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/rekognice-v-trestnim-rizeni#note-1>

2.5.8 Problematika hodnocení výsledků rekognice

a dokumentace

Dále je třeba se zaměřit také na otázku hodnocení a dokumentace rekognice. Požadavek na sepsání protokolu přitom bezprostředně plyne z ust. § 55 odst. 1 platného trestního řádu. Přichází přitom v úvahu, aby byl protokol sepsán během konání rekognice, případně pak ihned po jejím skončení. V tomto ohledu trestní řád stanovuje obecné (bez ohledu na účel protokolu) i zvláštní náležitosti protokolu (týkající se protokolu o rekognici). Tento protokol je možné vnímat jako určité osvědčení týkající se uskutečněného procesního úkonu, průběh a výsledky rekognice musí být důsledně zaznamenány, což má napomoci zajištění nezpochybnitelnosti výsledku provedené rekognice.

Pokud jde o požadavky kladené na obsah tohoto protokolu, pak ten by měl zahrnovat v úvodu zejména uvedení předmětu úkonu a dále pak také základní identifikační údaje (provádějící orgán, místo rekognice a její čas). Dále by měly být zahrnuty také informace týkající se účastníků tohoto úkonu, specifikace jejich procesního postavení, což je třeba doplnit také o poučení subjektu i objektu rekognice. Uváděn bývá rovněž popis společně s počtem ukazovaných objektů a případné osobní údaje předváděných osob.

Součástí protokolu o rekognici pak jsou specifikovány okolnosti jejího provedení (pořadí prezentování objektů subjektu rekognice, doba pozorování, podmínky pozorování, závěr týkající se (ne)ztotožnění objektu). Popsány by měly být rovněž znaky vedoucí k pozitivní identifikaci objektu (pakliže k ní došlo) a nakonec je vhodné uvést také připomínky a námitky účastníků týkající se rekognice. Závěr je třeba opatřit rovněž podpisem osoby vykonávající úkon a také účastníků úkonu, resp. i jiných zúčastněných osob.⁹⁶

Dále pak je v rámci trestního řádu (ust. § 55 odst. 3) stanoveno, že pokud jde o rekognici probíhající v přípravném řízení, obvykle dochází k pořízení obrazových záznamů. Typické je pořízení fotodokumentace, která zachycuje okolnosti a účastníky rekognice. Jak již bylo zmíněno, tak v případě rekognice podle funkčních znaků je opatřován audiozáznam, resp. videozáznam. Jeho

⁹⁶ viz ust. § 55 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád

pořízení pak je rovněž zapsáno do protokolu o rekognici společně s informací o místě jeho uložení (důležité pro možný přezkum).

Důležité je také hodnocení získaných výsledků rekognice, což probíhá ve spojitosti s již opatřenými důkazy, společně s tím může probíhat rovněž vyhledávání a opatřování nových důkazních prostředků. V rámci hodnocení rekognice je důležitých několik dílčích okolností, které jsou předmětem zkoumání. Konkrétně se jedná o obsah výpovědi subjektu rekognice při předchozím výsledku, dále je důležitý závěr týkající se (ne)ztotožnění daného objektu, důležité je rovněž srovnávání popisu identifikačních znaků a specifík identifikovaného objektu v předchozím výsledku se znaky a specifiky uvedenými subjektem rekognice, které vedly k pozitivní identifikaci objektu rekognice. Mezi další zkoumané okolnosti patří také porovnání popisu charakteristických znaků objektu v předchozím výsledku s jeho reálnými znaky, hodnocení rekognice zohledňuje také postavení a míru věrohodnosti subjektu rekognice, součástí může být také komparace důkazu, který přinesla uskutečněná rekognice, s dalšími důkazy dostupnými v této věci.⁹⁷ Pokud je k dispozici více výsledků s totožným objektem, je vhodné je navíc porovnat za účelem zvýšení spolehlivosti výsledku.

⁹⁷ PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. Praha: Naše vojsko, 1982, s. 180

3 AKTUÁLNÍ PROBLÉMY REKOGNICE V PROCESU POZNÁNÍ KRIMINALISTICKY RELEVANTNÍCH UDÁLOSTÍ

V této třetí kapitole diplomové práce se autor předkládané práce zaměří na otázku problémů rekognice v procesu poznání kriminalistiky relevantních událostí. Odborníci v tomto směru hovoří o takzvaných vadách rekognice, které mohou mít za následek neúčinnost tohoto důkazního prostředku v kriminalistické praxi. Proto je třeba se na tyto vady rekognice zaměřit a snažit se také vyrovnat s určitými problémy, které mohou být spojeny s uplatňováním institutu rekognice v kriminalistické praxi. Zejména laická veřejnost by nepochybně po prostudování tématu rekognice mohla dospět k názoru, že se nejedná o příliš složitý procesní úkon. Nicméně ve skutečnosti tomu tak úplně není, proto se velice důležitou součástí praktického uskutečnění rekognice stává odpovídající příprava vyhovující zákonným požadavkům. Navzdory tomu však je možné se za určitých okolností setkat s určitými chybami a vadami rekognice. Proto je vhodné jednotlivé typické vady na tomto místě podrobněji představit. Nejprve budou představena nejtypičtější pochybení a vady rekognice a poté se autor práce krátce pozastaví také u zajímavého a poněkud kontroverzního institutu prázdné rekognice a problémů s ní spojených.

3.1 Vady rekognice obecně

Tímto tématem se přitom odborníci již v minulosti opakovaně zabývali, proto například Protivinský sestavil určitý přehled vad rekognice s ohledem na to, zda je subjektem rekognice obviněný, nebo je jím v daném případě svědek. V případě osoby obviněného přitom autor mezi typické vady rekognice zařazuje zejména případy, kdy by byl obviněný donucován k identifikaci objektu rekognice, problematický by byl rovněž případy, kdy by osobě obviněného coby subjektu rekognice nebylo dostatečně vysvětleno, jaký je smysl a účel této rekognice. Třetí problémovou situací by bylo nepoučení osoby obviněného ohledně práv a povinností, dále pak také pokládání kapciózních nebo sugestivních otázek, neumožnění prostudování nebo přečtení protokolu

o rekognici a v neposlední řadě také paralelní provádění rekognice totožného objektu ze strany více obviněných.⁹⁸

Optikou svědka v roli subjektu rekognice pak Protivinský mezi možné vady rekognice řadí zejména neseznámení osoby s právem na odepření znovupoznávání objektu rekognice, dále pak neseznámení se zákazem znovupoznání nebo také se zákonnou povinností týkající se pravdivého vypovídání o výsledku znovupoznání a zákazem zamlčování a případně také neseznámení této osoby s možnými trestními následky případné křivě podané výpovědi. Mezi vady rekognice pak autor řadí také již zmíněné pokládání kapciózních nebo sugestivních otázek a stejně tak i současné provádění rekognice téhož objektu ze strany více subjektů rekognice.⁹⁹

Nicméně tento výčet není ani zdaleka vyčerpávajícím výčtem možných vad a chyb rekognice. Například Protivinský ve svém další díle zmiňuje také problematický případ, kterým je možné zhlédnutí objektu rekognice ze strany jejího subjektu ještě před zahájením rekognice. Jak bylo v textu této práce uvedeno, toto je nepřípustné a je důležité, aby bylo této situaci zamezeno. Nicméně vlivem podceněné přípravy hrozí, že například poškozená osoba zhlédne obviněnou osobu v doprovodu policejních příslušníků. To je však samozřejmě chybou, která by v konečném důsledku mohla velmi negativně ovlivnit výsledek rekognice a mít negativní dopad na jeho důvěryhodnost.¹⁰⁰

S nenaplněním zákonného požadavku v podobě zabránění spatření poznávané osoby poznávající osobou před provedením rekognice pak souvisí také další možná vada rekognice, se kterou je možné se v současné kriminalistické praxi setkat. Jedná se o případ, kdy v průběhu přípravného řízení je osobě poznávající předložena fotografie objektu rekognice, a tedy osoby poznávané, a to v období, kdy je možný pachatel zjišťován. Toto je přitom učiněno před provedením rekognice podle fotografie. Taková skutečnost pak není součástí trestního spisu,

⁹⁸ PROTIVINSKÝ, Miroslav. Vady rekognice a jejich procesní důsledky. *Bulletin advokácie*. 1997, č. 2, s. 22

⁹⁹ PROTIVINSKÝ, Miroslav. Vady rekognice a jejich procesní důsledky. *Bulletin advokácie*. 1997, č. 2, s. 22.

¹⁰⁰ PROTIVINSKÝ, Miroslav; NĚMEC, Miroslav. Poznatky o rekognici osob při vyhledávání trestných činů. *Kriminalistický sborník*, 1989, 186-187.

kde často není provedena ani zmínka o kontaktu subjektu rekognice ze strany OČTŘ. Často je přitom následně obhájce obviněné osoby tím, kdo zjišťuje až následně to, že byla předem předložena svědkovi fotografie možného pachatele. Díky tomu je možné usuzovat na narušení objektivnosti získaného výsledku.¹⁰¹ Často je právě postup ze strany OČTŘ podle názoru autora této práce problematický a jednoznačně zaměřený na vyhledávání důkazů svědčících proti osobě obviněného. To však odporuje základním zásadám tuzemského trestního práva.

Autor této práce pak osobně za významnou vadu rekognice považuje absenci předchozího výslechu subjektu rekognice předtím, než bude přistoupeno k jejímu provedení. To by samo o sobě odporovalo zákonným požadavkům stanoveným trestním řádem, jedná se o důležitý úkon za účelem následné komparace získaných výsledků s tímto výslechem, který mimo jiné obsahuje uvedení identifikačních znaků objektu rekognice. Podobně problémové by bylo také v případě rekognice zajištění méně než tří dalších přivzatých objektů, což by bylo rovněž v rozporu se zákonnými požadavky (existují zde určité popsání zákonné výjimky). Pakliže by tento požadavek nebyl naplněn, mohlo by se jednat o ovlivňování subjektu rekognice, což by negativně poznamenalo také samotnou důvěryhodnost výsledku provedené rekognice. Problémy by však dle názoru autora této práce působilo také případné předvedení většího počtu identifikovaných objektů v rámci jedné skupiny mezi přivzatými objekty. Vždy musí být předveden pouze jeden identifikovaný objekt ve skupině, rekognice se v takových případech provádí opakovaně. Pakliže by tomu tak nebylo, a tedy by byly kupříkladu dva identifikované objekty představovány v rámci jedné skupině během té samé rekognice, nebyl by získán důvěryhodný výsledek rekognice.

Nicméně možných vad a problémů týkajících se provedení rekognice může být více. Kupříkladu Senetová se na toto téma v nedávné době rovněž zaměřovala, přičemž dospěla k názoru, že velké praktické problémy působí rovněž nedůslednost týkající se zajištění odpovídajících podmínek pro znovupoznání

¹⁰¹ blíže viz kupříkladu nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. III. ÚS 928/20

objektu, a to například z hlediska detailů, kam může v případě rekognice podle fotografie patřit například odlišné pozadí na fotografii zachycující poznávanou osobou ve srovnání s ostatními osobami na fotografii. Pakliže by podobný detail tedy nebyl vyřešen, hrozilo by to, že nebude možné následně zohledňovat takovou provedenou rekognici jako důkaz v rámci trestního řízení. Podobně problematické však je například také nezajištění podobného vzhledu u osob na fotografiích (brýle, oholení atd.). To může vést k automatickému vyloučení vyčínajících osob ze strany subjektu rekognice, což opětovně vede k neprůkaznému výsledku rekognice. Proto Senetová dospívá k názoru na podkladě těchto zjištění, že v případě, kdy nejsou dostupné fotografie osob, které se od sebe výrazně neodlišují, neměla by být s ohledem na tyto problémy rekognice provedena.¹⁰²

Další chybou v rámci rekognice však může být také uchýlení se k rekognici podle fotografie, aniž by k tomu existoval zákonný důvod. Jedná se například o situace, kdy OČTŘ s poukázáním na neodkladnost tohoto úkonu zneužívají, kdy navzdory tomu, že objekt rekognice je znám a dostupný, přičemž nejde o situaci, kdy by nebylo možné zajištění jeho účasti na úkonu, nebude provedena odpovídající snaha o zajištění účasti této osoby, a tedy bude rozhodnuto o provedení rekognice podle fotografie. Až následně je případně dodatečně provedena rekognice in natura. Ani v tomto případě se nejedná o správný postup zcela v souladu se zákonnými požadavky. S tím pak může kromě toho souviset rovněž neschopnost zajištění totožných osob pro provedení rekognice in natura, aby to korespondovalo s provedením rekognice podle fotografie. Samozřejmě pak jedinou osobou, která byla přítomna rekognici in natura i rekognici podle fotografie, je osoba poznávaná. Ani v tomto případě tedy není možné hovořit o žádoucí důvěryhodnosti výsledku získaného na základě rekognice. Samotná otázka zajištění potřebného počtu osob výrazně se neodlišujících za účelem provedení rekognice in natura je přitom obecně problémem, kdy v případě, že orgány nejsou schopny tyto osoby zajistit, neměla by se rekognice uskutečnit. Pakliže by byla navzdory této skutečnosti provedena,

¹⁰² SENETOVÁ, Nikola. „Nešvary“ rekognice. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nesvary-rekognice-112570.html>

neměl by její výsledek být následně zohledňován jako důkaz, a to s ohledem na nenaplnění základních podmínek pro provedení rekognice.

3.2 Otázka prázdné rekognice

Vhodné je pozastavit se krátce na tomto místě také u zajímavé otázky, kterou je otázka takzvané prázdné rekognice. Jejím základním principem je představení dvou dílčích skupin osob subjektu rekognice, kdy součástí jedné z nich je poznávaná osoba, součástí druhé skupiny pak naopak není, což je provedeno cíleně. Smyslem praktikování prázdné rekognice je primárně zvýšení důvěryhodnosti procesu rekognice. Specifikem přitom je, že se přivzaté osoby mezi oběma skupinami liší, nicméně vždy musí být dodrženy identifikační znaky, které byly zjištěny v rámci úvodního výsledku subjektu rekognice. V tuzemském právním řádu však tento pojem nenalezneme, proto je nutné zapátrat zejména v zahraniční literatuře.¹⁰³

Smyslem prázdné rekognice je mimo jiné eliminace falešně pozitivní identifikace objektu rekognice, nicméně současně je třeba zohlednit také možná úskalí prázdné rekognice, kam může patřit tlak vyvíjený na subjekt rekognice za účelem identifikace správné osoby. Vzroste také pravděpodobně její nejistota. V rámci úvah o tom, zda by bylo vhodné zakotvit tento institut také do tuzemského právního řádu, je nezbytné brát v potaz možné napadání nevěrohodnosti výsledku rekognice. Bylo by tomu tak především v situacích, kdy subjektem rekognice bude vlivem určitého nátlaku označen některý objekt jako pachatel, ačkoliv se jedná o skupinu, do které nebyl pachatel vůbec zařazen.

Nicméně přesto v některých případech nalézá využití prázdné rekognice své opodstatnění. Může tomu tak být zejména v případech, kdy existují předem určité nejistoty ohledně věrohodnosti rekognice. Takovým příkladem může být situace, kdy subjekt rekognice nebyl schopen dostatečně obstojného popisu poznávané osoby, případně pak existují jiné důvody pro nedostatečnou důvěryhodnost. Proto je možnost zavedení institutu prázdné rekognice

¹⁰³WELLS, Gary L., et al. Eyewitness identification procedures: Recommendations for lineups and photospreads. *Law and Human behavior*, 1998, 22.6: 603

do českého práva určitou otázkou, které možná bude v budoucnosti věnována pozornost.

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Následující kapitola diplomové práce je zasvěcena výzkumnému šetření, jehož hlavním smyslem bylo prozkoumat problematiku rekognice z praktického hlediska věci, a to s respondenty, kteří v tomto směru oplývají vlastními cennými praktickými zkušenostmi. Nejprve autor práce představí konkrétní metodiku a postup užitý v rámci přípravy a provedení výzkumného šetření, poté bude prezentována skladba výzkumného vzorku respondentů, kteří se zúčastnili tohoto šetření. Následně budou samotné výsledky výzkumného šetření interpretovány a poté také shrnuty.

4.1 Metodika výzkumného šetření a jeho cíl

Jak již bylo nastíněno v úvodu této práce, za účelem dosažení výzkumného cíle pro tuto diplomovou práci bylo rozhodnuto o využití metodiky kvantitativního výzkumného šetření. Kvantitativní výzkum se stal vhodným zejména s přihlédnutím ke skutečnosti, že je jeho prostřednictvím možné získat data od relativně velkého počtu respondentů, což jej odlišuje od výzkumu kvalitativního, který je naopak zaměřen na získání hloubkových dat od malého počtu respondentů.¹⁰⁴ Vzhledem k zaměření tohoto výzkumu však bylo naopak žádoucí získat data od relativně velkého výzkumného vzorku, avšak získaná data nebyla příliš hloubková, proto je kvantitativní výzkum v tomto případě vhodnou metodikou.

V rámci kvantitativního výzkumu byla aplikována metodika dotazníkového šetření. Mezi jeho základní specifika patří zejména nenáročnost z hlediska získávání dat, relativně jednoduché zpracování dat pro jejich další použití i možnost respondenta dotazník vyplnit s ohledem na vlastní časové možnosti. Nicméně odborníci současně poukazují i na možná úskalí dotazníku, kam patří zejména absence možnosti dodatečného vysvětlení pokládané otázky, což by v některých případech mohlo vést k chybování v rámci vyplňování

¹⁰⁴ EVANGELU, Jaroslava Ester a Jiří NEUBAUER. *Testy pro personální práci: jak je správně vytvářet a používat*. Praha: Grada, 2014. Manažer. ISBN 978-80-247-5056-9.

dotazníku a získání nedostatečně spolehlivých dat.¹⁰⁵ Toto se však výzkumník pokusil v rámci dotazníkového šetření pro tuto diplomovou práci vyřešit tím, že byly jednotlivé otázky formulovány co nejsrozumitelněji, jednoduše a také tak, aby otázky nepředznamenávaly správnou odpověď.

V rámci dotazníkového šetření pro tuto diplomovou práci byl zvolen nestandardizovaný dotazník, který je takovým typem dotazníku, v jehož rámci není předem stanovena formulace jednotlivých otázek společně s jejich pořadím a také možné varianty odpovědí. Záměrem výzkumníka bylo v tomto případě sestavit dotazník, který bude vyhovovat výzkumným potřebám této diplomové práce. Vlastnímu sestavení dotazníku přitom předcházelo hloubkové studium teoretických východisek tématu. Na základě znalosti těchto východisek bylo následně přistoupeno k formulaci jednotlivých otázek dotazníku. Připravený dotazník je složen celkem z 18 otázek a jeho součástí jsou převážně otázky uzavřené, případně pak polouzavřené. V několika případech je součástí tohoto dotazníku také otázka otevřená, v jejímž rámci má respondent možnost formulace vlastní odpovědi dle svého uvážení. Finální dotazník je uveden v přílohách této diplomové práce.

Dotazník se skládá z úvodní části, jejímž záměrem je zejména základní seznámení budoucího respondenta s účelem dotazníku, využitím získaných dat a také jsou zde uvedeny základní instrukce týkající se vyplňování dotazníku, aby mohlo být zamezeno zbytečnému chybování během jeho vyplňování. Následují otázky představující jádro dotazníku, a tedy otázky směřující k naplnění výzkumného cíle této diplomové práce. Součástí dotazníku jsou otázky zkoumající praktické zkušenosti respondentů s metodou rekognice, nejvyužívanější druhy rekognice, zkušenosti s chybováním při provedení rekognice a také související otázky dotýkající se zkušeností s nepřijetím výsledků rekognice ze strany soudu. V závěru dotazníku pak jsou zařazeny otázky identifikační, kdy jsou respondenti dotazováni na věkovou kategorii, pohlaví, délku praxe respondenta a také velikost obce, resp. města, kde respondent působí.

¹⁰⁵ EVANGELU, Jaroslava Ester. *Diagnostické metody v personalistice*. Brno: Univerzita obrany, 2011. ISBN 978-80-7231-837-7.

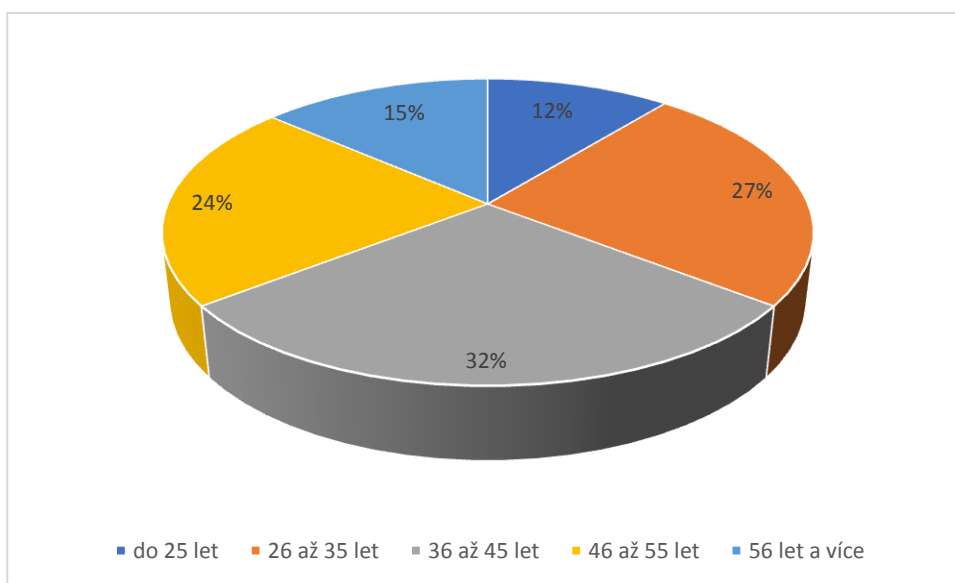
Vzhledem k tomu, že bylo záměrem výzkumníka oslovit v rámci šetření takové respondenty, kteří mají příležitost se v rámci výkonu své praxe setkat s metodou rekognice, bylo rozhodnuto o provedení dotazníkového šetření mezi respondenty z řad policejních příslušníků. Předem bylo osloveno několik desítek obvodních oddělení s žádostí o zapojení do dotazníkového šetření pro tuto diplomovou práci. Dotazník byl připraven v elektronické podobě, a to s ohledem na možnost následného jednoduchého zpracování dat a také s ohledem na možnost získání dostatečného výzkumného vzorku, kdy je možné dotazník v elektronické podobě jednoduše distribuovat a respondenti mají možnost jej vyplnit ve svém volném čase. Dotazník následně vyplňovali jednotliví policejní příslušníci. Po získání potřebného počtu odpovědí bylo přistoupeno ke zpracování dat, data byla uspořádána, následně pak analyzována, slovně okomentována a doplněna o související grafy. Interpretace dat je součástí podkapitoly 4.3 této diplomové práce.

Hlavním cílem výzkumné části této diplomové práce se stalo zjištění praktických zkušeností a názorů respondentů na problematiku provádění rekognice coby specifické metody dokazování a zjištění praktických problémů a chyb, se kterými se respondenti v souvislosti s prováděním rekognice v praktické rovině setkávají. Výzkumník se rozhodl zaměřit zejména na problematiku zjištění typických druhů rekognice, které jsou v praktické rovině využívány, typických trestných činů, kde je důležité provedení rekognice, a dále pak ve zvýšení míře také na zjištění případných problematických aspektů, které jsou spojeny s využitím institutu rekognice coby důkazu v rámci trestního řízení. Tento cíl bude dosažen právě na základě dat získaných uskutečněním dotazníkového šetření.

4.2 Výzkumný vzorek respondentů

V této podkapitole diplomové práce bude prezentován také výzkumný vzorek respondentů, kteří se zúčastnili provedeného dotazníkového šetření. Jak již bylo krátce zmíněno, mezi respondenti patřili policejní příslušníci působící v různých obcích a městech naší země. Celkem se podařilo v rámci dotazníkového šetření získat odpovědi od 150 respondentů z řad policejních příslušníků v naší zemi. Tento výzkumný vzorek přitom autor této práce považuje za odpovídající a dostatečný.

Nyní je vhodné prezentovat konkrétní strukturu výzkumného vzorku respondentů. Pokud jde o složení respondentů z hlediska pohlaví, pak získané výsledky ukázaly, že v rámci dotazníkového šetření pro tuto diplomovou práci odpovídalo celkem 72 % mužů a 28 % žen. Celkem se tedy podle zjištěného dotazníkového šetření zúčastnilo 108 mužů a 42 žen. Tento výsledek není překvapivý, jelikož obecně působí mezi policejními příslušníky ve větší míře právě osoby mužského pohlaví. Graf, který je uveden v textu níže, pak prezentuje strukturu respondentů z hlediska jejich věkové kategorie.

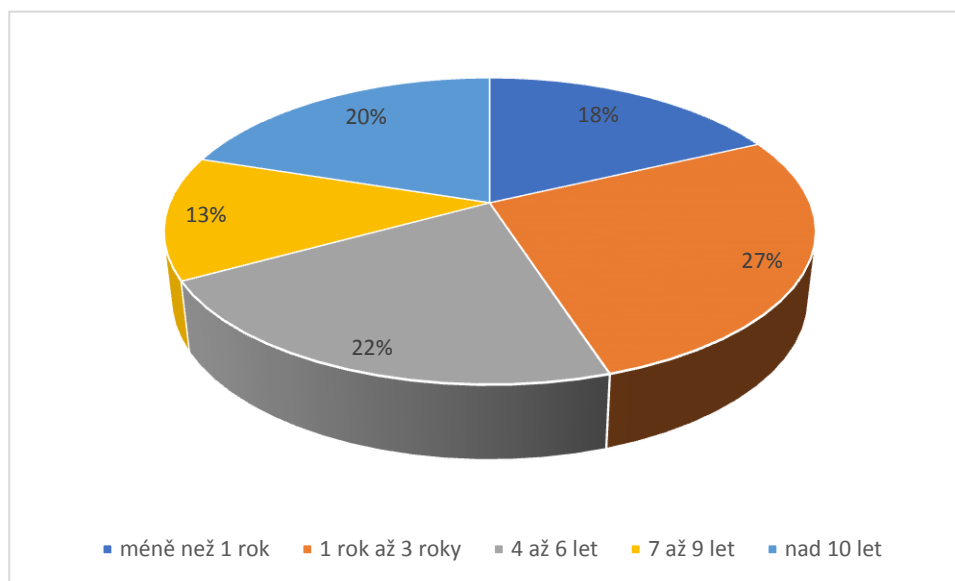
Graf 1: Skladba respondentů na základě věkové kategorie

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle grafu 1 tedy na dotazníkovém šetření participovali zejména respondenti ve věku mezi 36 až 45 lety, jednalo se o celkem 32 % respondentů. Dále pak celkem 27 % respondentů spadalo do věkové kategorie 46 až 55 let a 24 % respondentů uvedlo v rámci této otázky věkovou kategorii 46 až 55 let. V rámci šetření odpovídalo také celkem 15 % osob ve věku nad 56 let a relativně nejméně bylo mladých osob, a tedy osob do 25 let věku, jednalo se o celkem 12 % všech respondentů účastnících se dotazníkového šetření.

Další identifikační otázkou byla také otázka na délku policejní praxe respondenta. Smyslem této otázky bylo zejména získat určitou představu o tom, zda v rámci šetření odpovídaly spíše osoby s kratší, nebo naopak delší policejní

praxí, která má samozřejmě vliv také na rozsah zkušeností policejního příslušníka. Získané výsledky ukazuje níže uvedený graf.

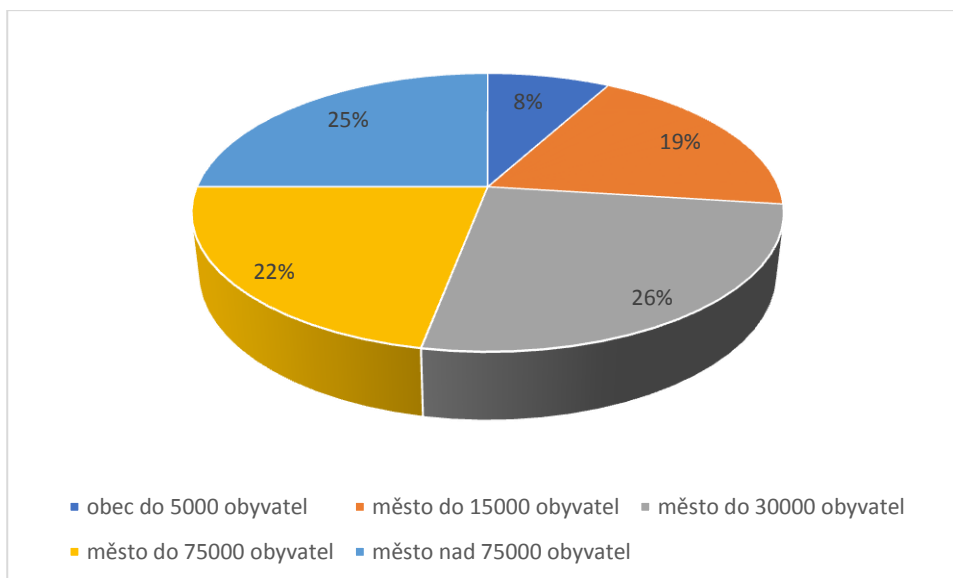

Graf 2: Skladba respondentů na základě délky policejní praxe

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle výše uvedeného grafu tedy relativně největší podíl respondentů, konkrétně se jednalo o celkem 27 % oslovených osob, uvedl délku policejní praxe mezi 1 až 3 roky, a tedy poměrně krátkou praxi. Následovala délka praxe mezi 4 až 6 lety (22 %) a celkem pětina oslovených osob uvedla délku praxe nad 10 let, kdy je již možné hovořit o dlouhodobém působení respondenta u Policie ČR. Celkem 18 % respondentů pak působí u Policie ČR naopak méně než 1 rok a zbývajících 13 % osob uvedlo délku praxe v rozsahu 7 až 9 let.

Poslední identifikační otázkou v rámci dotazníku pak byla otázka na velikost obce/města, kde respondent vykonává svou policejní praxi. Pro přehlednost bylo stanoveno několik kategorií obcí z hlediska počtu obyvatel, kdy respondent následně volil optimální kategorii velikosti obce odpovídající skutečnosti. Zjištěné výsledky ukazuje níže uvedený graf.

Graf 3: Skladba respondentů na základě velikosti obce/města

Zdroj: Vlastní zpracování

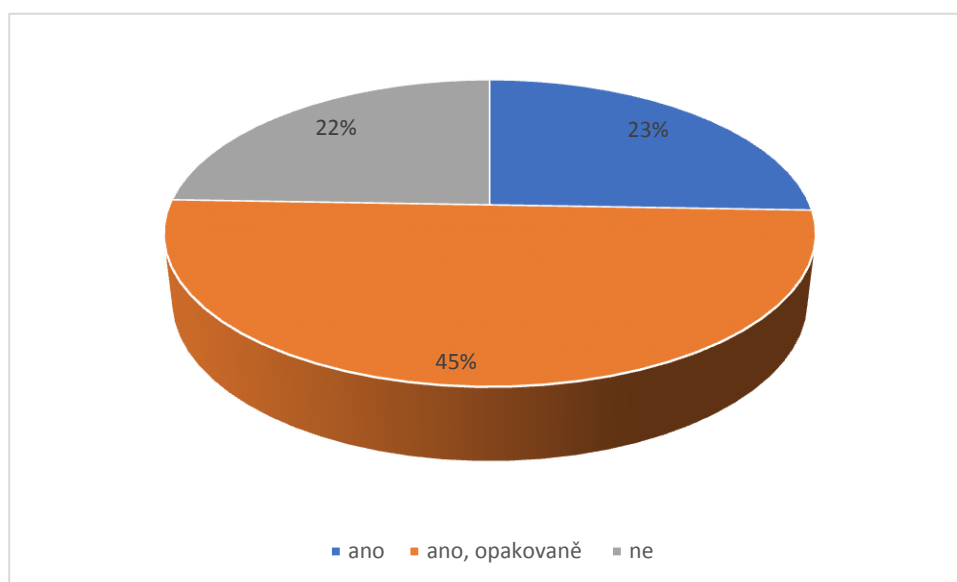
Podle výše uvedeného grafu vykonávají respondenti svou policejní praxi v různých velkých obcích/městech. Relativně největší podíl respondentů (celkem 26 %) přitom uvedlo výkon policejní praxe ve městě do 30000 obyvatel, naproti tomu celkem 25 % respondentů působí ve městě nad 75000 obyvatel. Dále pak 22 % respondentů uvedlo město do 75000 obyvatel, 19 % osob pak působí ve městě s počtem obyvatel nepřesahujícím 15000. Pouze 8 % respondentů pak uvedlo obec s počtem obyvatel do 5000.

4.3 Výsledky výzkumného šetření

Nyní je na místě interpretovat jednotlivé výsledky, které byly získány prostřednictvím uskutečnění dotazníkového šetření mezi již popsáním vzorkem respondentů. V rámci úvodní otázky dotazníku byli respondenti dotázáni na to, jak by oni sami vlastními slovy specifikovali hlavní účel a cíl rekognice coby důležité metody dokazování v rámci trestního řízení. Jednalo se o otevřenou otázku, proto měli respondenti možnost uvedení libovolné odpovědi dle svého vlastního uvážení. Objevily se různorodé formulace, respondenti například opakovaně uváděli, že jde o „opětovné poznávání určitého objektu, který má být díky poznávající osobě identifikován“, případně se pak objevil názor, že ode o „procesní úkon, kdy poznávající osoba identifikuje jinou osobu, což je důležité

pro trestní řízení.“ Několik respondentů pak správně uvedlo, že se jedná o důležitý procesní úkon, kdy poznávající osoba (nejčastěji svědek) identifikuje jinou osobu (často obviněný). Také se objevil názor, že „rekognice je důležitá metoda v rámci kriminalistiky, kdy je identifikována určitá osoba nebo i věc, a to díky tomu, že byla v minulosti osobou identifikující vnímána.“ Z uvedených výsledků tedy vyplynulo, že respondenti z řad policejních příslušníků jsou velice obstojně schopni popsat základní podstatu a smysl rekognice v rámci kriminalistické praxe. Všechny definice přitom byly schopny obsáhnout základní prvek a podstatu rekognice, kterým je proces znovupoznání.

Respondenti byli dále dotázáni také na to, zda již ve své praxi někdy v minulosti měli příležitost použít metodu rekognice. Získané výsledky prezentuje níže uvedený graf.

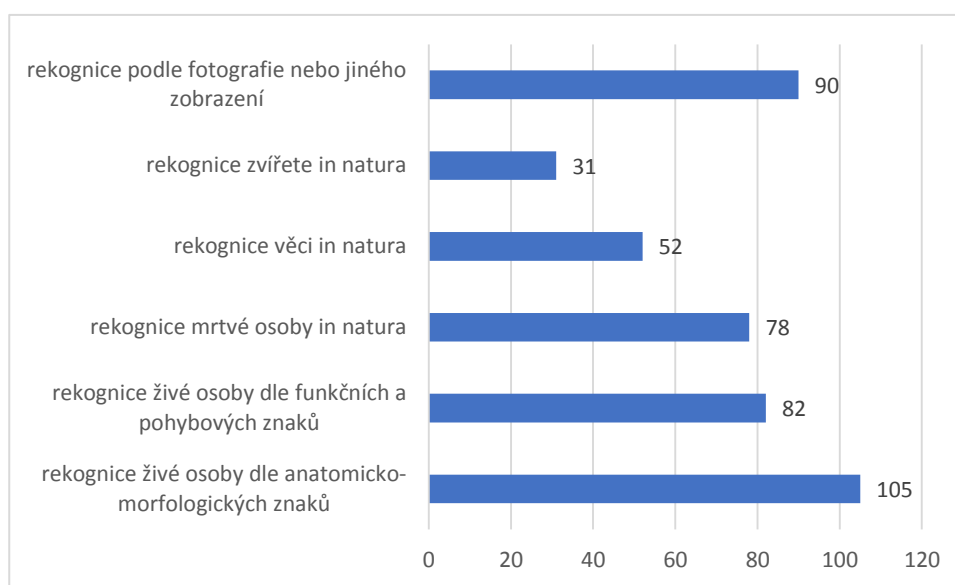
Graf 4: Zkušenosti s použitím metody rekognice ze strany respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle grafu tedy celkem 78 % oslovených policejních příslušníků (celkem 117 osob) již disponuje určitými praktickými zkušenostmi s využitím metody rekognice, naproti tomu 22 % osob se ve své praxi ještě s touto metodou setkala. Uvedený výsledek tedy ukazuje, že naprostá většina oslovených osob již měla možnost se zúčastnit provedení metody rekognice, z tohoto podílu přitom celkem 45 % oslovených osob tuto metodu praktikovalo opakovaně.

Podle zjištěného tedy skutečně většina oslovených policejních příslušníků již v tomto směru disponuje vlastními praktickými zkušenostmi.

Další otázka šetření byla zaměřena na respondenty, kteří v rámci předchozí otázky odpověděli kladně, a tedy uvedli, že již s metodou rekognice praktické zkušenosti mají. Tito byli dotázáni na to, s jakým/jakými konkrétním druhem/y rekognice se ve své praxi setkávají ve skutečnosti nejčastěji. Respondenti měli v případě této otázky v případě potřeby možnost volby více odpovědí. Získané výsledky prezentuje níže uvedený graf.

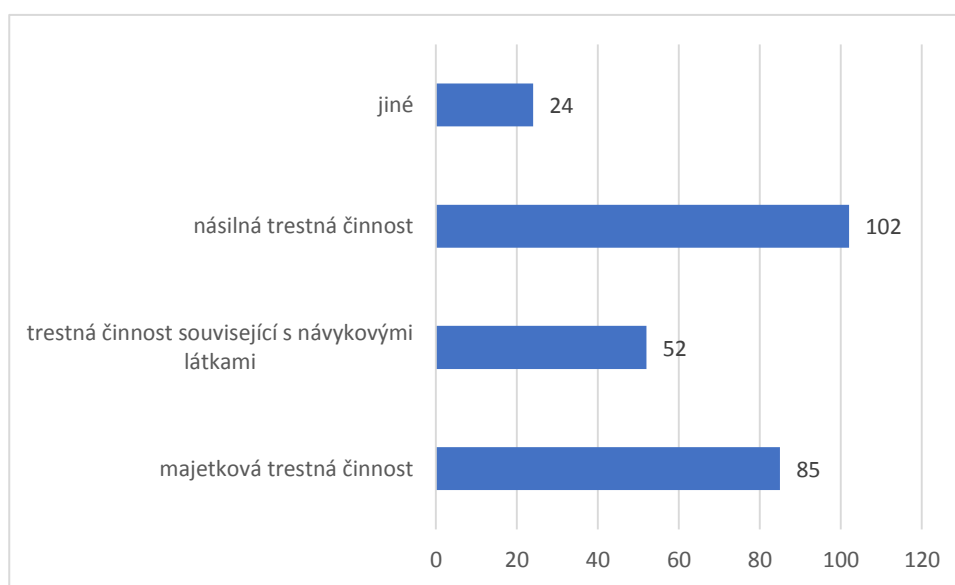
Graf 5: Nejrozšířenější druhy rekognice podle zkušeností respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak ukazuje výše uvedený graf, nejrozšířenějším druhem rekognice je rekognice živé osoby na základě anatomicko-morfologických znaků, kdy tento druh rekognice uvedlo celkem 105 respondentů (z celkových 117 respondentů se zkušenostmi s rekognicí). Dále pak je velmi rozšířená také metoda rekognice podle fotografie (resp. jiného zobrazení), kterou uvedlo v rámci šetření celkem na 90 respondentů z řad policejních příslušníků. Dále pak 82 respondentů zmínilo rekognici živé osoby na základě funkčních a pohybových znaků a celkem 78 osob má zkušenosti s rekognicí mrtvé osoby in natura. Dále pak 52 osob zmínilo také rekognici věci in natura a 31 osob zmínilo rekognici zvířete in natura. Uvedený výsledek tedy informuje o tom, že relativně nejrozšířenějším

využívaným druhem rekognice je dle předpokladu právě rekognice osoby na základě anatomicko-morfologických znaků, což potvrzují i závěry odborné literatury.

Také bylo v rámci dotazníku zkoumáno, v případě jakých trestných činů je v praktické rovině metoda rekognice nejčastěji využívána. Také v tomto případě měli respondenti možnost volby více odpovědí současně, pakliže to bylo nezbytné. Se získanými výsledky opětovně seznamuje čtenáře práce níže uvedený graf.

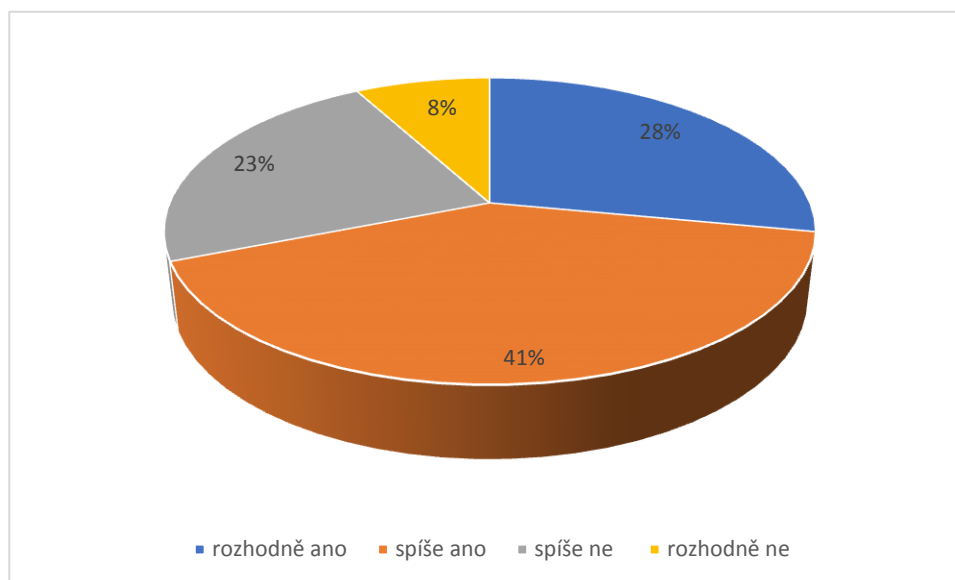

Graf 6: Nejčastější druhy trestných činů v rámci využívání rekognice

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak ukazuje výše uvedený graf, rekognice je podle názoru a zkušeností respondentů v praktické rovině typicky využívána zejména v případě násilné trestné činnosti, což uvedlo celkem na 105 respondentů, dále pak 85 respondentů uvedlo majetkovou trestnou činnost a celkem 52 osob pak trestnou činnost související s návykovými látkami. V tomto případě tedy získaný výsledek ukazuje, že typicky je podle zkušeností policejních příslušníků metoda rekognice důležitá zejména v případě násilné trestné činnosti, kdy je mnohdy nezbytné identifikovat oběť nebo pachatele této trestné činnosti, díky čemuž může právě rekognice významně napomoci objasnění dané věci.

Respondentům byla dále také položena otázka, zda je podle jejich názoru možné skutečně pokládat metodu rekognice za dostatečný důkaz v rámci trestního řízení. Získané výsledky znázorňuje opět přehledně níže uvedený graf.

Graf 7: Názory respondentů na dostatečnost rekognice coby důkazu v rámci trestního řízení

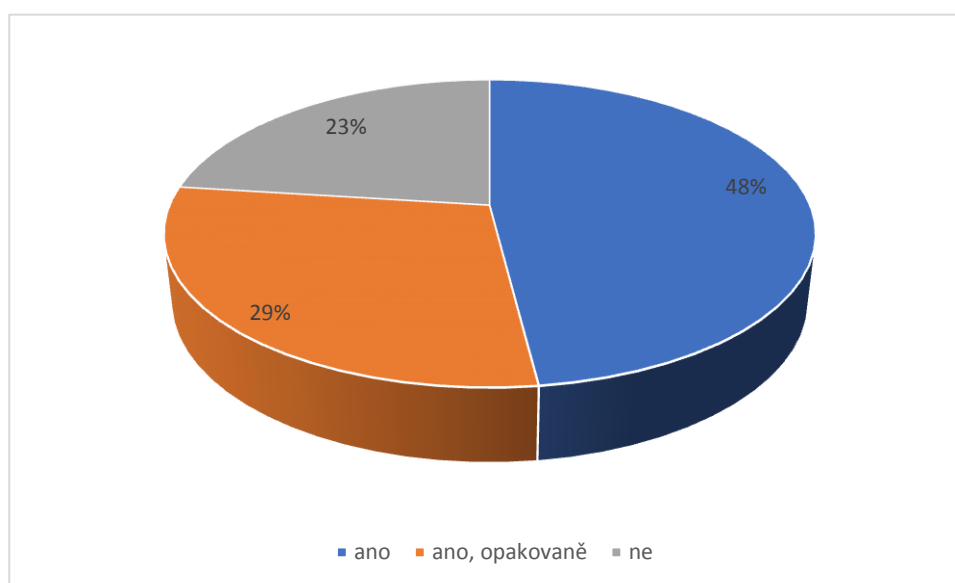
Zdroj: Vlastní zpracování

Podle grafu celkem 69 % oslovených respondentů skutečně považuje metodu rekognice za dostatečný důkaz v rámci trestního řízení, z tohoto podílu přitom uvedlo celkem 28 % respondentů, že rozhodně ano, dále pak celkem 41 % respondentů uvedlo, že se spíše jedná o dostatečný důkaz v rámci trestního řízení. Naproti tomu 31 % respondentů na tuto otázku odpovědělo negativně, přitom celkem 23 % respondentů uvedlo, že spíše ne, 8 % respondentů odpovědělo, že rozhodně ne. Ačkoliv naprostá většina policejních příslušníků uznává rekognici jako dostatečný důkaz během trestního řízení, menšina respondentů toto zpochybňuje, což bude nadále rozvedeno v rámci otázky navazující.

Dále pak respondenti, kteří uvedli, že rekognici není možné vnímat jako dostatečný důkaz v rámci trestního řízení, v této otevřené otázce odpovídali na důvody toho, proč rekognici za dostatečný důkaz v trestním řízení nepovažují. Opět šlo o otevřenou otázku, proto měli respondenti možnost vepsat vlastní

odpověď. Opět byly získány různorodé výsledky, respondenti nejčastěji uváděli, že je tomu tak proto, že v rámci rekognice může být určitý objekt chybně označen poznávající osobou, případně pak z důvodu toho, že je často v praktické rovině tento důkaz neúmyslně znehodnocen nesprávným postupem. Respondenti skutečně v rámci této otázky opakovaně uváděli možné chyby v rámci provedení rekognice, případně pak nedostatečnou přípravu, která je následně příčinou chybování. Několik respondentů dokonce zmínilo problém v podobě možného nedostatku osob podobných charakteristik, aby byly splněny zákonné požadavky pro konání rekognice. Této problematice již byla v textu diplomové práce věnována pozornost, kdy byly blíže popsány typické chyby a vady rekognice. Také tyto výsledky ukázaly, že se respondenti skutečně v praxi s těmito vadami rekognice setkávají.

V případě určitých pochybení týkajících se provedení rekognice může následně dojít k tomu, že tyto výsledky nebudou považovány za dostatečně věrohodné, a budou tedy zpochybněny. Proto bylo také zkoumáno, zda se s podobou situací respondenti již během své praxe někdy setkali, jak ukazuje níže uvedený graf.

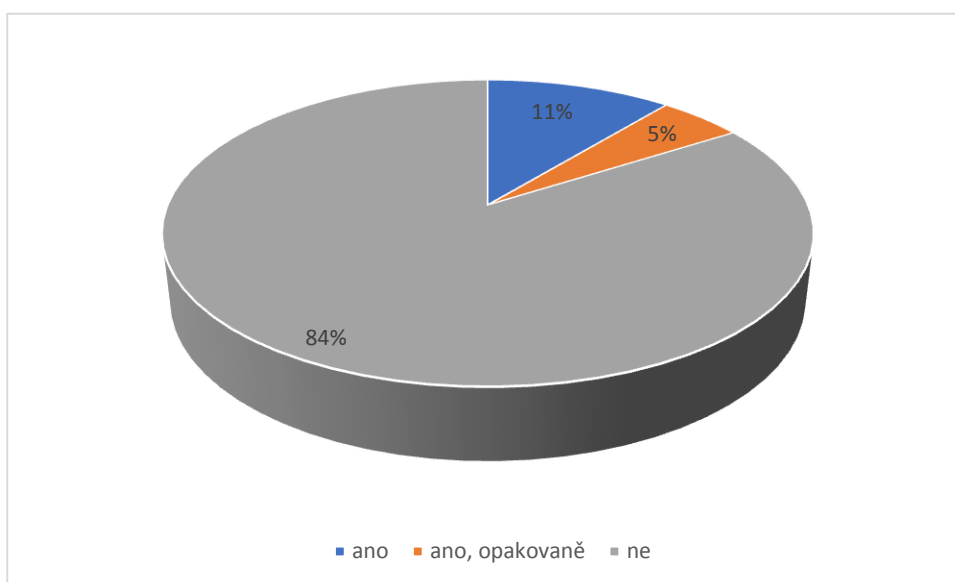

Graf 8: Zkušenosti respondentů s odmítnutím věrohodnosti výsledku rekognice

Zdroj: Vlastní zpracování

Podle grafu má tedy celkem plných 77 % oslovených respondentů z řad policejních příslušníků praktickou zkušenost s odmítnutím výsledků rekognice z důvodu jejich nedostatečné věrohodnosti. Přitom z tohoto podílu se celkem 29 % oslovených respondentů s podobnou situací setkala opakovaně. Získaný výsledek v tomto případě informuje o tom, že značná část respondentů již ve své praxi zažila takovou situaci, kdy výsledek rekognice byl z různých důvodů označen za nedostatečně věrohodný. K tomuto mohou v praktické rovině vést již zmíněná pochybení týkající se průběhu a provedení rekognice.

Obdobnou otázkou dále bylo, zda se již respondenti během své policejní praxe setkali s tím, že by výsledky rekognice nebyly u soudu přijaty jako dostatečný důkaz. Také v tomto případě jsou výsledky ilustrovány prostřednictvím odpovídajícího grafického znázornění.

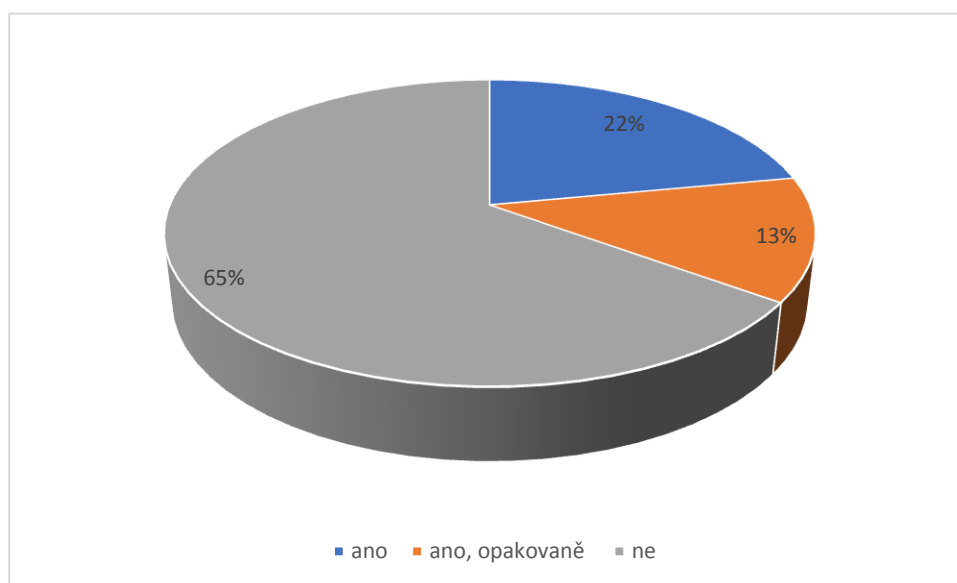
Graf 9: Zkušenosti respondentů s odmítnutím výsledku rekognice u soudu

Zdroj: Vlastní zpracování

Praktickou zkušenost s nepřijetím výsledků rekognice u soudu má celkem pouze 16 % oslovených policejních příslušníků, z tohoto podílu se přitom s podobnou situací opakovaně setkala celkem pouze 5 % z nich. Naopak 84 % policejních příslušníků se s touto situací doposud ve své policejní praxi nesetkalo, což je nepochybně možné považovat za kladný výsledek. Respondenti, kteří odpovídali kladně, byli nadále vyzváni ke specifikaci situace, ve které

se s nepřijetím výsledku rekognice u soudu setkali. Nejčastěji přitom respondenti uváděli, že šlo o případ nedodržení procesních zásad, což vedlo následně k problémům s přijetím výsledku rekognice u soudu.

Na toto následně navazovala také otázka, kdy byli respondenti dotázáni, zda se již ve své praxi setkali s chybným provedením rekognice. Názory a zkušenosti policejních příslušníků v tomto případě taktéž prezentuje níže uvedený graf.

Graf 10: Zkušenosti respondentů s chybným provedením rekognice

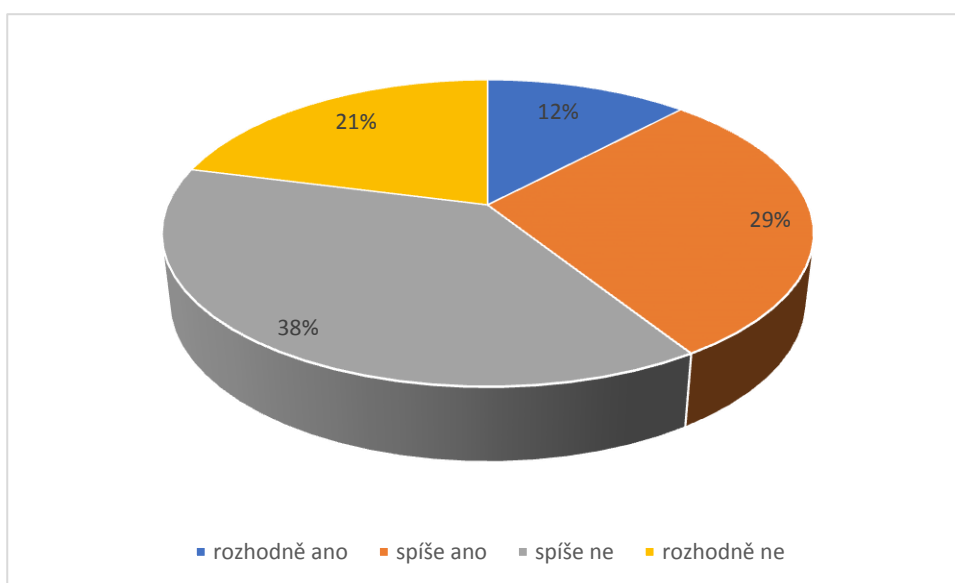
Zdroj: Vlastní zpracování

Podle výše uvedeného grafu má zkušenost s chybným provedením rekognice v současnosti 35 % oslovených respondentů z řad policejních příslušníků, z tohoto podílu přitom celkem 13 % respondentů dokonce opakovaně. Naproti tomu celkem 65 % oslovených respondentů se ve své praxi doposud nesetkalo s chybným provedením rekognice. To je možné rovněž pokládat za poměrně kladný výsledek, který z dotazníkového šetření vyplynul.

Na toto zjištění následně navazovala také otázka, co přesně respondenti zařazují mezi typické příčiny chybování v rámci provádění rekognice. V rámci této otevřené otázky se opět ze strany respondentů objevily rozdílné formulace. Respondenti typicky za příčiny v tomto směru označovali nedostatečnou

informovanost vedoucí k procesním chybám, dále pak také nezajištění základních povinností a požadavků provádění rekognice (například zamezení vzájemnému setkání subjektu a objektu rekognice před jejím provedením), dále pak také nezajištění odpovídajících fotografií osob podobného vzezření pro provedení rekognice nebo také nezajištění osob podobných vzhledem při rekognici in natura. Dále pak respondenti mezi typické chyby zařazovali také opomenutí adekvátního poučení účastníků rekognice o právech a povinnostech.

Jak bylo v textu diplomové práce uvedeno, rozdílné názory panují mezi odborníky na hodnotnost opakované rekognice coby důkazu v rámci trestního řízení. Přestože většina odborníků uvádí, že vzhledem k neopakovatelnosti rekognice není možné přijmout ani výsledky opakované rekognice, některé zdroje se naopak domnívají, že za určitých okolností může být opodstatněná. Názory respondentů na tuto problematiku jsou zaneseny v rámci níže uvedeného grafu.

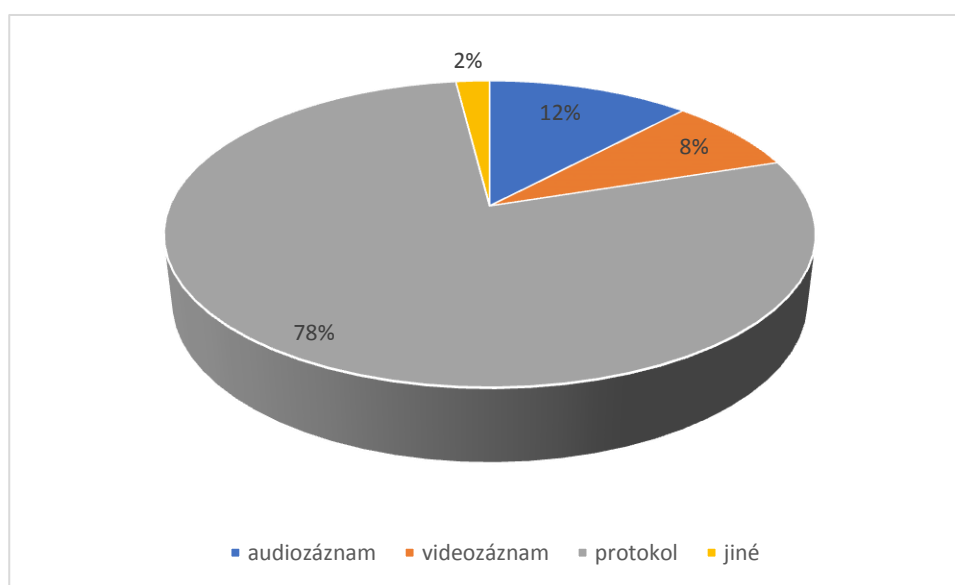
Graf 11: Názory respondentů na hodnotnost opakované rekognice

Zdroj: Vlastní zpracování

Většina oslovených respondentů (59 %) tedy podle zjištěného uvedla, že opakovanou rekognici nevnímají jako hodnotný důkaz v rámci trestního řízení, přitom celkem 21 % z nich uvedlo, že rozhodně ne. Naopak 41 % respondentů na tuto otázku odpovědělo kladně, z tohoto podílu uvedlo celkem 12 %

respondentů, že opakovanou rekognici rozhodně vnímají jako hodnotnou, dále pak 29 % respondentů ji označilo za spíše hodnotnou. Nicméně přesto získaný výsledek jasně ukazuje, že téměř šest desetin respondentů z řad policejních příslušníků opakovanou rekognici jako hodnotný důkaz nevnímá. Mezi příčiny tohoto názoru přitom respondenti zařazovali zejména fakt, že výsledky v takovém případě mohou být zkreslené a že se v případě opakované rekognice často jedná o obcházení zákona.

Poslední otázkou jádra dotazníku pak bylo, jakým způsobem respondenti obvykle provádí dokumentování rekognice, které je důležitou součástí provádění tohoto procesního úkonu. Respondenti měli v tomto směru možnost zvolit mezi audiozáznamem, videozáznamem, protokolem, případně pak mohli uvést jinou možnost dle vlastního uvážení. Výsledky jsou prezentovány v rámci níže uvedeného grafu.

Graf 12: Způsob dokumentování rekognice ze strany respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak znázorňuje graf uvedený výše, respondenti v naprosté většině případů využívají za účelem zadokumentování rekognice zejména protokol o rekognici, což uvedlo plných 78 % oslovených respondentů. Naproti tomu celkem 20 % respondentů uvedlo jiný způsob dokumentování rekognice, a to zejména audiozáznam (12 %) nebo videozáznam (8 %). Nicméně dokumentace

rekognice prostřednictvím protokolu o rekognici v tomto případě dle očekávání zcela převážila.

4.4 Shrnutí získaných výsledků

Na tomto místě je vhodné provést také krátce určité shrnutí výsledků, které byly získány na základě provedeného dotazníkového šetření. Rekognici respondenti nejčastěji popisují jako proces, kdy je základem „*opětovné poznávání určitého objektu, který má být díky poznávající osobě identifikován*“, případně také jako „*procesní úkon, kdy poznávající osoba identifikuje jinou osobu, což je důležité pro trestní řízení.*“ Obecně jsou schopni ji vhodně definovat jako metodu užívanou v rámci praxe kriminalistiky a uvádějí ji správně jako proces znovupoznání. V policejní praxi se již s touto metodou setkalo celkem téměř osm desetin policejních příslušníků, a to ve většině případů opakovaně. Mezi nejvíce rozšířené druhy rekognice podle zjištěného patří rekognice živé osoby na základě anatomicko-morfologických znaků, dále pak rekognice podle fotografie (resp. jiného zobrazení) a také zatřetí rekognice živé osoby na základě funkčních a pohybových znaků. Také bylo zjištěno, že je rekognice typicky využívána zejména v případě násilné trestné činnosti.

Zhruba sedm desetin policejních příslušníků považuje metodu rekognice za dostatečný důkaz v rámci trestního řízení, v opačném případě pak respondenti mezi problémy spojené s rekognicí zařazují zejména situace, kdy v rámci rekognice může být určitý objekt chybně označen poznávající osobou, případně pak neúmyslné znehodnocení tohoto důkazu nesprávným postupem. Problémem jsou procesní chyby při provádění rekognice i nedostatečná příprava, několik respondentů dokonce zmínilo problém v podobě možného nedostatku osob podobných charakteristik, aby byly splněny zákonné požadavky pro konání rekognice. S tím pak souvisí také zjištění, že téměř osm desetin policejních příslušníků již má určitou praktickou zkušenost s odmítnutím výsledků rekognice z důvodu jejich nedostatečné věrohodnosti. Praktickou zkušeností s nepřijetím výsledků rekognice u soudu pak má celkem 16 % oslovených policejních příslušníků, a to zejména vlivem nedodržení procesních zásad.

S chybným provedením rekognice se setkala 35 % oslovených policejních příslušníků, kteří mezi typické příčiny chybování řadí primárně nedostatečnou informovanost vedoucí k procesním chybám, dále pak také nezajištění základních povinností a požadavků provádění rekognice (například zamezení vzájemnému setkání subjektu a objektu rekognice před jejím provedením), dále pak také nezajištění odpovídajících fotografií osob podobného vzezření pro provedení rekognice nebo také nezajištění osob podobného vzhledem při rekognici in natura. Dále pak respondenti mezi typické chyby zařazují také opomenutí adekvátního poučení účastníků rekognice o právech a povinnostech. Názory na opakovanou rekognici byly relativně jednoznačné, jelikož téměř šest desetin policejních příslušníků ji nevnímá coby hodnotný důkaz v rámci trestního řízení, a to s ohledem na možné získání zkreslených výsledků a obcházení zákona.

Z hlediska dokumentování rekognice respondenti podle získaných výsledků v naprosté využívají zejména protokol o rekognici (téměř osm desetin respondentů), případně pak audiozáznam (12 %) nebo videozáznam (8 %).

ZÁVĚR

Diplomová práce byla zasvěcena otázce rekognice a jejím ústředním cílem bylo seznámit čtenáře s institutem rekognice a jeho využitím v rámci trestního řízení a přiblížit také aktuální problémy rekognice v procesu poznání kriminalisticky relevantních událostí. Nejprve byly v textu práce vymezeny základní pojmy a teoretická východiska vztahující se k tématu diplomové práce. Následně pak byla v textu diplomové práce pozornost věnována rekognici, tento pojem byl patřičně vymezen, pojednáno bylo společně s tím rovněž o historickém vývoji institutu rekognice v tuzemském právním řádu, představeny byly v návaznosti na to také její základní druhy, příprava i průběh provedení jednotlivých druhů rekognice. Následně se autor diplomové práce zaměřoval na otázku aktuálních současných problémů, se kterými je možné se setkat v souvislosti s aplikací rekognice v rámci procesu poznání kriminalisticky relevantních událostí. Představeny tedy byly hlavní vady a chyby v rámci provádění rekognice. Další kapitola této práce byla následně zasvěcena interpretaci výsledků výzkumného šetření, které bylo provedeno s vybranými respondenty z řad policejních příslušníků.

Jak bylo na základě zpracování této práce zjištěno, institut rekognice sehrává roli coby jeden ze specifických způsobů dokazování v rámci trestního řízení. Patřičně je přitom vymezena prostřednictvím platného trestního řádu, který specifikuje postup důležitý v rámci přípravy i provádění rekognice. Jedná se tedy o procesní úkon, který v rovině trestního práva představuje významný důkazní prostředek. Základním principem rekognice je přitom obecně znovupoznání určitého objektu, kterým může kromě osoby být také věc nebo zvíře. V rámci rekognice subjekt (poznávající osoba), která dříve vnímala určitý objekt (poznávaná osoba) usiluje o jeho znovupoznání. Ačkoliv se bezpochyby jedná o důležitou metodu v rámci kriminalistické praxe, nelze současně opomíjet, že je s jejím provedením spojeno mnoho povinností a zákonných požadavků, které často vedou k určitému procesnímu chybování. Proto odborníci věnují hojnou pozornost také samotným vadám rekognice, které mohou za určitých okolností vést až k odmítnutí uznání tohoto důkazu z důvodu nedostatečné věrohodnosti získaného výsledku.

Z provedeného dotazníkového šetření mezi policejními příslušníky rovněž vyplynuly mnohé důležité a zajímavé závěry. Například bylo zjištěno, že většina respondentů skutečně již v této oblasti disponuje vlastními praktickými zkušenostmi, a to primárně s rekognicí člověka na základě anatomicko-morfologických znaků. Nicméně současně jsou si respondenti vědomi náročnosti provedení tohoto procesního úkonu, kdy chybování v této oblasti může být podle jejich vlastních poznatků příčinou odmítnutí tohoto důkazu u soudu. Proto má také řada respondentů již vlastní zkušenost s chybným provedením rekognice nebo také se zpochybněním jejích výsledků. Sami policejní příslušníci přitom často poukazují na podceněnou přípravu a nesprávný postup provedení rekognice, který odporuje zákonným požadavkům, typickým problémem spojeným s provedením rekognice může být také neschopnost zajistit požadovaný počet osob totožného nebo velmi podobného vzezření za účelem provedení rekognice in natura. Podobný problém přitom může provádět také rekognici podle fotografie. Specifickým problémem spojeným s prováděním rekognice je kromě toho také opomenutí adekvátního poučení účastníků rekognice o právech a povinnostech. Všem těmto chybám rekognice je podle názoru autora této práce nutné věnovat odpovídající pozornost, aby tento důležitý procesní úkon skutečně mohl vést k naplnění svého cíle. Na závěr je možné podotknout, že byl stanovený cíl diplomové práce naplněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěná literatura

BOUKALOVÁ, Hedvika a Ilona GILLERNOVÁ. *Kapitoly z forenzní psychologie*.

Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020.

ISBN 978-80-246-4461-5.

CLARK, Steven E. Costs and benefits of eyewitness identification reform:

Psychological science and public policy. *Perspectives on Psychological Science*, 2012, 7.3: 238-259.

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon

č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

EVANGELU, Jaroslava Ester a Jiří NEUBAUER. *Testy pro personální práci:*

jak je správně vytvářet a používat. Praha: Grada, 2014. Manažer. ISBN 978-80-247-5056-9.

FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo*

procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.

GODFREY, Ryan D.; CLARK, Steven E. Repeated eyewitness identification

procedures: Memory, decision making, and probative value. *Law and Human Behavior*, 2010, 34: 241-258.

HIRT, Miroslav a František VOREL. *Soudní lékařství*. Praha: Grada Publishing,

2016. ISBN 978-80-247-5680-6.

CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš

Čeněk, 2009. ISBN 80-86898-36-9.

KONRÁD, Zdeněk. K procesu konstituování rekognice jako metody

kriminalistické praxe a procesního úkonu v českém trestním řízení. *Kriminalistika*, 2008, 178-187.

- KONRÁD, Zdeněk. *Některé zvláštní způsoby dokazování: kriminalistické problémy teorie a praxe*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2017. ISBN 978-80-7251-477-9.
- KONRÁD, Zdeněk a Jitka VESELÁ. *Rekognice*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-269-0.
- KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-547-0.
- MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0.
- MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0.
- MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 8071798789.
- NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION, 2004. ISBN 80-7317-036-1.
- NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. 1. vydání. Praha: ABOOK s.r.o., 2017.
- OPRAVIL, Miroslav. Praktické využití poznávacích svědků. *Kriminalistický sborník*. 1960, č. 3.
- PJEŠČAK, Ján. *Kriminalistika: učebnice pro právnické fakulty*. Praha: Naše vojsko, 1982.
- PJEŠČAK, Ján. *Základy kriminalistiky: [učebnice pro právnické fakulty]*. Praha: Naše vojsko, 1976.
- PROTIVINSKÝ, Miroslav. *Rekognice v přípravném řízení*. Ministerstvo vnitra ČSSR, 1971.

- PROTIVINSKÝ, Miroslav. Vady rekognice a jejich procesní důsledky. *Bulletin advokácie*. 1997, č. 2.
- PROTIVINSKÝ, Miroslav a Karel KLVAŇA. *Základy kriminalistiky*. 2. vyd. Praha: Armex, 2007. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 978-80-86795-50-8.
- PROTIVINSKÝ, Miroslav a Mircea TIPLICA. *Teorie a praxe dokazování v trestním řízení znovupoznáním osob a věcí*. Praha: Univerzita Karlova, 1986. Acta Universitatis Carolinae.
- PROTIVINSKÝ, Miroslav; NĚMEC, Miroslav. Poznatky o rekognici osob při vyhledávání trestných činů. *Kriminalistický sborník*, 1989, 186-187.
- RAK, Roman, Vašek MATYÁŠ a Zdeněk ŘÍHA. *Biometrie a identita člověka ve forenzních a komerčních aplikacích*. Praha: Grada, 2008. Profesionál. ISBN 978-80-247-2365-5.
- STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.
- SVOBODA, Ivo. *Kriminalistika*. Ostrava: Key Publishing, 2016. Učebnice (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-259-4.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.
- ŠÁMAL, P., MUSIL, J., KUČHTA, J. a kol. *Trestní právo procesní*. 4. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2013
- ŠIMOVČEK, Ivan. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-343-8.
- ŠTEFAN, Jiří a Jiří HLADÍK. *Soudní lékařství a jeho moderní trendy*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3594-8.
- VANTUCH, Pavel. *Obhajoba obviněného*. 3., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 978-80-7400-321-9.
- VICHLENDA, Milan. *Kriminalistika*. Karviná, 2011.

VYSKOČIL, Martin. Kriminalisticko-taktická metoda výslechu v souvislosti s vyšetřováním trestného činu pojistného podvodu. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 3/2019.

WELLS, Gary L., et al. Eyewitness identification procedures: Recommendations for lineups and photospreads. *Law and Human behavior*, 1998, 22.6: 603.

Právní předpisy

zákon č. 87/1950 Sb., trestní řád

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

Soudní rozhodnutí

Nález Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. III. ÚS 928/20

Nález Ústavního soudu ze dne 20.6.2017, sp. zn. I. ÚS 3709/16

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 05. 2012, sp. zn. 5 Tdo 413/2012

Elektronické prameny

BRÁZDA, Jan. Je rekognice "in natura" opakovatelný, nebo neopakovatelný úkon? In: *Bulletion-advokacie.cz* [online]. 2013 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/je-rekognice-in-natura-opakovatelny-nebo-neopakovatelnny-ukon?browser=mobi>

FENYK, Jaroslav. Některé zvláštní způsoby dokazování – rekognice. In: *Krimi servis Hlaváček* [online]. 2008 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=104>

JAKOUBKOVÁ, Alžběta. Použitelnost jediného důkazu svědčícího o vině obžalovaného. In: *Pravo21.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-8-28]. Dostupné z: <https://pravo21.cz/pravo/pouzitelnost-jedineho-dukazu-svedciciho-o-vine-obzalovaneho>

Rekognice. In: *Vysoká škola regionálního rozvoje* [online]. 2019 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: https://is.vske.cz/el/vske/leto2019/UB_B016K/REKOGNICE.pdf

- SENETOVÁ, Nikola. „Nešvary“ rekognice. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nesvary-rekognice-112570.html>
- TEXL, David. Rekognice v trestním řízení. In: *Právníprostor.cz* [online]. 2021 [cit. 2023-7-17]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/rekognice-v-trestnim-rizeni#note-1>

PŘÍLOHY

Příloha A: Dotazník

Dobrý den,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění následujícího dotazníku, který slouží výhradně potřebám mé diplomové práce, ve které se zaměřuji na téma rekognice v kriminalistické praxi. Dotazník je zcela anonymní a jeho vyplnění Vám nezabere více než 20 minut. Pokud není uvedeno jinak, u každé otázky, prosím, zvolte pouze jednu odpověď.

Předem Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

1. Jak byste popsal/a účel a cíl rekognice coby metody dokazování?

.....

2. Použil/a jste Vy osobně někdy ve své praxi metodu rekognice?

- a) ano
- b) ano, opakovaně
- c) ne

3. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a, že ano, s jakým/i druhem/y rekognice se ve své praxi setkáváte nejčastěji?
(možnost volby více odpovědí)

- a) rekognice živé osoby dle anatomicko-morfologických znaků (vzhled)
- b) rekognice živé osoby dle funkčních a pohybových znaků (například hlas, chůze...)
- c) rekonstrukce mrtvé osoby in natura
- d) rekognice věci in natura
- e) rekognice zvířete in natura
- f) rekognice podle fotografie nebo jiného zobrazení

4. V případě jakých trestných činů využíváte ve své praxi nejčastěji rekognici?

(možnost volby více odpovědí)

- a) majetková trestná činnost
- b) trestná činnost související s návykovými látkami
- c) násilná trestná činnost
- d) metoda rekognice není využívána
- e) jiné, doplňte, prosím:

5. Je podle Vašeho názoru možné považovat rekognici za dostatečný důkaz v rámci trestního řízení?
- a) rozhodně ano
 - b) spíše ano
 - c) spíše ne
 - d) rozhodně ne

6. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a, že ne, v čem spatřujete v souvislosti s rekognicí největší problém?

.....

7. Setkal/a jste se někdy ve své praxi s tím, že by došlo ke zpochybnění výsledků rekognice?
- a) ano
 - b) ano, opakovaně
 - c) ne

8. Setkal/a jste se ve své praxi s tím, že by výsledky rekognice nebyly u soudu přijaty jako dostatečný důkaz?
- a) ano
 - b) ano, opakovaně
 - c) ne

9. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a, že ano, z jakého důvodu tomu tak bylo?

.....

10. Setkal/a jste se ve své praxi s tím, že by byla rekognice provedena chybně?
- a) ano
 - b) ano, opakovaně
 - c) ne

11. Co přesně považujete za typickou příčinu chybování v provádění rekognice?

.....

12. Je podle Vašeho názoru možné považovat opakovanou rekognici za dostatečně hodnotný důkaz v rámci trestního řízení?

- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

13. Pokud jste v předchozí otázce odpověděl/a, že ne, v čem přesně spatřujete problém?

.....

14. Jakým způsobem obvykle provádíte dokumentování rekognice?

- a) audiozáznam
- b) videozáznam
- c) protokol
- d) jiné, doplňte, prosím:.....

15. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

16. Jaká je Vaše věková kategorie?

- a) Do 25 let
- b) 26 – 35 let
- c) 36 – 45 let
- d) 46 – 55 let
- e) 56 a více let

17. Jak dlouhá je Vaše policejní praxe?

- a) Do 1 roku
- b) 1 – 3 roky
- c) 4 – 6 let
- d) 7 – 9 let
- e) 10 let a více

18. V jak velké obci působíte?

- a) v obci do 5000 obyvatel
- b) ve městě do 15 000 obyvatel
- c) ve městě do 30 000 obyvatel
- d) ve městě do 75 000 obyvatel
- e) ve městě nad 75 000 obyvatel